

Møte onsdag den 28. mai 2014 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 75):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Nord-Trøndelag fylke, Jorid Holstad *Nordmelan*, har tatt sete.

Representanten Torgeir Knag Fylkesnes vil fremsette et representantforslag.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:01:19]: På vegner av representantane Bård Vegar Solhjell, Snorre Serigstad Valen og meg sjølv ønskjer eg å setje fram eit representantforslag om eit nasjonalt bibliotekløft.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglements-messig måte.

Sak nr. 1 [10:01:42]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Helga Pedersen.

Helga Pedersen (A) [10:02:10]: Etter at regjeringen la fram kommuneproposisjonen for 2015 har mange kommuner varslet at de blir nødt til å kutte i sine budsjetter. Det er flere årsaker til det.

For det første: Når etterspørselen etter barnehageplasser øker, får kommunene ikke betalt for det.

For det andre: Den kommuneøkonomien som regjeringen legger opp til for neste år, dekker knapt nok regningene for befolkningsvekst, flere eldre, pensjon, nye oppgaver som regjeringen ønsker at kommunene skal gjøre, og kostnadsvekst i barnevern og spesialundervisning. Alt dette er regninger som til sammen beløper seg til nærmere 5 mrd. kr.

For det tredje går skatteinntektene til kommunene ned i stedet for opp for første gang på mange år, uten at det kompenseres fra regjeringens side.

Det betyr at det mangler inntil 1 mrd. kr for at kommuneopplegget skal gå i null. Det er med andre ord for lite penger.

Eller som leder av KS, Gunn Marit Helgesen, sier om barnehagefinansieringen:

«Den underfinansieringen som det nå bevisst legges opp til, tvinger kommunene til å kutte i andre viktige oppgaver.»

Eller som finansbyråd i Bergen, Liv Røssland, fra Fremskrittspartiet, sier om kommuneopplegget:

«Dette er meldinger som er veldig alvorlige for Bergen kommune, samlet fremviser de at vi får 150–180 millioner kroner mindre neste år. For oss er dette ikke lystelig.»

Det vi nå ser, er konsekvensene av regjeringens politikk. Det er satsing på én ideologisk kjepphest, nemlig skattekutt, framfor å sikre en god skole og eldreomsorg.

Alle valg har en pris. Velferdsnett er prisen for skatte-kutt. I år bevilget regjeringen mellom 8 og 9 mrd. kr i skatte-kutt til dem som har mest fra før. Kun halvparten så mye vil regjeringen bruke til vekst i de frie inntektene i kommunene. Mitt spørsmål er derfor: Hvorfor mener statsministeren det er viktigere med skatte-kutt enn å satse på barnehage, skole og eldreomsorg?

Statsminister Erna Solberg [10:04:29]: Denne regjeringen satser på skole, vi satser på eldreomsorg, vi satser på vekst i kommunene, og vi satser på det viktige, grunnleggende, nemlig at vi også i fremtiden skal ha gode skatteinntekter, fordi vi har et godt og lønnsomt næringsliv som kan bidra med skatteinntekter som gjør at vi også kan betale for velferden i fremtiden.

Derfor må det være mulig å ha to tanker i hodet på en gang: å forbedre velferdsordningene som vi har i dag, samtidig som vi legger grunnlaget for velferdsordningenes finansiering for fremtiden. Når vi gjør endringer i skatteopplegget, er det bl.a. for å bidra til å løfte inntektene i fremtiden fra et samfunn som har lønnsomme arbeidsplasser, trygghet for den enkelte familie og mulighet til å finansiere velferden.

Så er det sånn at vi også sørger for å finansiere velferden i år og neste år. Med kommuneproposisjonen for 2015 øker de frie inntektene med 1,4 pst. I perioden fra 2007 til 2014 har de i snitt økt med 1,5 pst. – det er snittallet for disse årene. Det betyr at det kommuneopplegget vi har, i snitt ligger tett opp mot de rød-grønnes kommuneopplegg i løpet av de siste årene. Det er et område som gir dekning for både demografi og utvikling, i tillegg til at det gir rom for nye satsinger innenfor viktige prioriterte områder for de svakeste gruppene vi har, bl.a. innenfor rus og psykiatri, som vi mener er områder hvor det bør satses sterkere i årene fremover.

Helga Pedersen (A) [10:06:10]: Det er jo ikke riktig at kommuneopplegget for neste år er like bra som det den rød-grønne regjeringen la fram for i år. Den rød-grønne regjeringen la fram 1 mrd. kr i fjor på denne tiden. I år ligger det 1 mrd. kr mindre. I tillegg er det nesten en barnehagemilliard som ikke er finansiert, og skatteinntektene går ned for første gang på mange år.

Det er ikke bare jeg som ikke deler statsministerens virkelighetsbeskrivelse av at det nå vil komme kutt. Det sier også Høyres og Fremskrittspartiets egne tillitsvalgte i Kommune-Norge, f.eks. Høyres ordfører i Drammen, som har sagt at han er trygg på at hans partifeller i Oslo vil innse at kuttene må kompenseres. Han mister finansiering av 50 heltids barnehageplasser.

I Bergen – på spørsmål om regjeringen leverer på den politikken man lovte i valgkampen – svarer finansbyråden fra Fremskrittspartiet:

«Nei, og dette er vårt store spørsmål og etterlysning til dem: Hvordan har de tenkt at kommunene skal innfri deres politikk når de fratar oss midler?»

Hva vil statsministeren svare Høyres og Fremskrittspartiets tillitsvalgte i Drammen, Bergen og andre kommuner?

Statsminister Erna Solberg [10:07:21]: Jeg har hørt de samme uttalelsene hvert år når de rød-grønne har lagt frem sine kommuneproposisjoner. Vi kunne holdt akkurat det samme innlegget og sagt at man ikke dekket det fullt ut.

Ja, det er noen utfordringer. Barnehagespørsmålet er en av dem. Derfor har vi sagt at vi skal sette oss ned med KS, gå gjennom beregningsmodellene for dette og finne frem til løsninger, før vi legger frem budsjettet til høsten. Men det er mange andre sårne beregninger som er gjort opp gjennom årene. For eksempel hevdet kommunesektoren at den rød-grønne regjeringen underkompenserte med 1,5 mrd. kr ved overgangen til nytt inntektssystem for barnehagene da det ble innført.

Disse diskusjonene har vi hver gang vi har nye inntektsendringer. Jeg tror det er viktig at vi får en god diskusjon med kommunesektoren om hvordan vi gjør det. Vi har innrømmet at vi har gjort en feil på det området, men vi har også sagt at vi må ha en prosess for hvordan vi gjør det ordentlig fremover, sånn at vi har gode beregninger for hvordan endringer skjer.

Jeg hører at representanten sier at vi ikke kompenserer skatteinntektenes bortfall. Det er jo sånn at det kompenseres med en justering inn i hvert eneste oppgjør fra neste år av.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Trond Giske.

Trond Giske (A) [10:08:38]: Politikk handler om å gjøre valg. I stortingsvalgkampen sa vi veldig klart fra de rød-grønnes side at vi ønsket å satse på eldreomsorg, bedre skole, barnehageplasser, men ikke på skattekutt. Høyre sa det motsatte.

De har holdt sitt løfte. I statsbudsjettet for 2014 er det i underkant av 5 mrd. kr i skattekutt. Men ikke alle får glede av det. Folk med vanlig inntekt uten formue får 50 øre per dag i skattekutt. De som tjener over 2 mill. kr, får i gjennomsnitt 40 000 kr i skattekutt.

Det er faktisk sånn at bare den skatteletten som går til mennesker som tjener over 1 mill. kr – ca. 2 mrd. kr – hadde vært mer enn nok til å sørge for en realvekst for kommunene til å bedre eldreomsorgen, til å gjøre dem som trenger omsorg, tryggere i hverdagen, til å satse på skole og til å sikre alle barnehageplass. Hvorfor mener Erna Solberg at det er viktigere å gi store skattekutt til dem som tjener over 1 mill. kr, istedenfor å sørge for grunnleggende gode eldreomsorgstjenester og en god skole?

Statsminister Erna Solberg [10:09:51]: Jeg mener også at politikk dreier seg om å gjøre valg. Det dreier seg om å gjøre valg på kort sikt og på lang sikt. Jeg mener at én av forpliktelsene vår generasjons politikere har, er å sørge for at våre barn arver et samfunn som gir like store muligheter både for velferd og for trygge jobber også i fremtiden. Noen av de valgene vi har gjort i budsjettet, er å sette konkurransekraft på dagsordenen og sørge for å sette mulighetene for fremtidens unge til en trygg jobb, og mulighetene til å finansiere velferden, i høysetet. Derfor har vi gjort noen endringer i skattesystemet som bidrar til å stimulere norske bedrifter, og som bidrar til å stimulere investeringene i norske arbeidsplasser og norsk eierskap.

Så har vi ryddet opp i vårt budsjett – i den ulikheten som Arbeiderpartiet plutselig skapte ved å sette ned skatten for bedriftene, men ikke for personer. Dette er også viktig for fremtiden, sånn at vi ikke får stor endring av skattesystemet. Samtidig har vi rom for en stor satsing på velferd. Det er mer velferd i det budsjettet vi lever på i dag, enn det de rød-grønne hadde i fjor.

Presidenten: Geir Jørgen Bekkevold – til oppfølgings-spørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:11:10]: Represen-tanten Helga Pedersen var inne på dette med barnehage-sektoren og underfinansieringen der, som ligger på i overkant av 340 mill. kr. Hvis man ser det i et makroperspektiv, kan man kanskje tenke at dette går nok greit. Men hvis man går ned på den enkelte kommune, ser man at det er drama-tisk. Min egen kommune, Skien, må i år og til neste år kutte nesten 12 mill. kr bare i denne sektoren.

Høyre har vært veldig opptatt av å snakke om å heve kvaliteten – ikke bare i skolen, men de har også snakket om å heve kvaliteten i barnehagene. Nå må kommunene kutte i denne sektoren. Det å heve kvaliteten – hvordan henger det sammen med denne underfinansieringen? Det er interessant å stille spørsmål til statsministeren om det er slik at hennes partifelle og leder i KS, Gunn Marit Helge-sen – som også har vært bekymret for dette, og har pekt på det – tar feil.

Statsminister Erna Solberg [10:12:10]: Regjeringen har for lengst innrømmet at de beregningene man la til grunn i 2002, altså modellen fra den rød-grønne regjerin-gens side, og det vi la til grunn i høst da vi laget budsjet-tet – som i og for seg er den samme modellen – ikke stem-mer. I 2012 gikk det i pluss for kommunesektoren, i år gikk det i minus. Vi har sagt at vi er nødt til å gå inn og se på beregningsmodellene og på hvordan vi ordner dette. Dette har vi altså en prosess om, som vi har sagt vi vil ha med KS. Derfor regner vi med at vi kan slutføre den proses-sen frem til vi legger frem høstens budsjett. Da kommer vi også tilbake til svarene på det.

Det er lagt inn mer penger til kvalitetsøkning i 2014, og regjeringen kommer til å fortsette å jobbe med det. Vi er opptatt av at barn i Norge ikke bare skal være til oppbeva-ring når de er i en barnehage, men de skal faktisk oppleve

kvalitet og utvikling og få et godt grunnlag før de starter på skolen.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:13:15]: Kvalitet trenger ressurser.

Før jul inngikk regjeringen et budsjettforlik med Kristelig Folkeparti og Venstre, og man økte kontantstøtten ytterligere. Man la da inn en innsparing, for man trodde det ville slå ut likt, som når den rød-grønne regjeringen endret kontantstøtten for noen år siden. Det gjorde det ikke. Man beregnet feil.

Nå har man fått et revidert budsjett der man har hatt rom for ulike satsinger, men man har ikke hatt rom for å rette opp de feilene man gjorde før jul, der man kuttet i pengene til kommunal sektor. Det vil da gå ut over andre tjenestetilbud i kommunal sektor.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Bør ikke den sterke part, staten, være forutsigbar? Når staten gjør feil i sine beregninger og kommune får større regninger, bør ikke da staten stille opp i revidert nasjonalbudsjett og si at kvalitet i barnehager er viktigst, og derfor kommer pengene vi uttalte oss feil om før jul?

Statsminister Erna Solberg [10:14:14]: Det er opp gjennom historien mange tilfeller av at man har gjort beregninger av hva reformer har kostet, hva endringer i budsjettet har kostet, og at det ikke har stemt. Det har ikke vært tradisjon fra noen regjering for at man omgjør enhver enkeltbeslutning. Som oftest er det bare diskusjon de gangene det får negativ virkning, ikke når det får positiv virkning, for kommunene. Det er store individuelle forskjeller mellom kommunene når det gjelder dette. Noen ville også med dette opplegget faktisk kommet bedre ut, og noen ville kommet dårligere ut.

I erkjennelse av at vi har gjort en feil, har vi sagt at vi skal sette oss ned med KS og diskutere hvordan vi skal gjøre disse modellene bedre for fremtiden, og hvordan vi eventuelt skal løse denne situasjonen. Det betyr at vi innfrir det ønsket KS har, om at regjeringen er i dialog. Derfor kommer vi tilbake med enden på den dialogen når statsbudsjettet fremlegges.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:15:14]: Regjeringen har gjennom sine valg på kort og lang sikt med all tydelighet vist at de ikke prioriterer barnehager høyt verken når det gjelder å sikre barnehageplass, som man har rett til, eller kvalitet. Mens en barnehageansatt nå får 27 øre i skattelette om dagen av statsministeren, kan det bli kutt i barnehagene rundt omkring, og kvaliteten vil gå ned.

På kort sikt kan man se på det reviderte nasjonalbudsjettet som regjeringen nettopp har lagt fram, der regjeringen klarte å finne 200 mill. kr – 100 mill. kr til billigere

taxfree sprit og 100 mill. kr til båtmotorer som skulle bli billigere.

I går diskuterte vi vold mot barn og behovene i barnevernet, som også nå risikerer kutt.

Mener statsministeren at billigere taxfree sprit og billigere båtmotorer er viktigere enn barnehager og bedre barnevern?

Statsminister Erna Solberg [10:16:20]: Man må klare å gjøre flere ting på en gang. Jeg mener det er veldig viktig at vi rydder opp i barnehagespørsmålet. Jeg synes det er veldig viktig at vi fortsetter satsingen på barnevernet fremover. Det kommer vi til å gjøre. En av de tingene vi faktisk gjør i revidert nasjonalbudsjett, er nettopp knyttet til barnevernet, hvor vi sørger for at køen til nemndbehandling går ned ved at vi har gitt midler til midlertidig ansatte som kan jobbe seg gjennom den store køen som ligger der, sånn at barn kommer inn i en god prosess. Vi har faktisk i revidert nasjonalbudsjett også klart å prioritere de svakeste barna – og den køen har vokst i flere år – ved å få i gang ting for å få til beslutninger.

Vi gjør alltid flere ting på en gang. Man kan sette ulike forhold opp mot hverandre. Jeg mener bl.a. at når vi gjør noe med båtmotorer, er det bl.a. en stor del av et forenklingssystem. Noen ganger må vi si at noen avgifter skaper så mye byråkrati at det medfører et problem fordi vi må sysselsette så mange for å gjennomføre det byråkratiet.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:17:33]: Det er ikkje berre kommunane som leverer utdanings- og velferdstenester, det er også fylkeskommunane. I kommuneproposisjonen som regjeringa har lagt fram, er det eitt fylke som kjem usedvanleg mykje dårlegare ut enn alle andre fylke. Det er fylket eg er vald inn frå, Sogn og Fjordane. Det er eit fylke som no må kutte i budsjetta sine med over 10 pst. Det er eit fylke som allereie har lagt ned to vidaregåande skular, og som ikkje har så veldig mange igjen.

Det har også regjeringspartia sine eigne politikarar i fylket, frå Høgre og Framstegspartiet, sagt at ikkje er mogleg. Trur statsministeren det er mogleg?

Statsminister Erna Solberg [10:18:20]: Fylkeskommunenes inntektssystem har ikke vært endret på 23 år – tror jeg. Det er et område som har vært modent for endring. Derfor har det siden Borge-utvalget la frem sitt forslag i 2005, gjentatte ganger vært varslet at det vil skje endringer i det. Heldigvis har Sogn og Fjordane fylkeskommune vært en av de fylkeskommunene som har visst dette, og som derfor har satt av penger og vært klar over at de med det inntektssystemet som har vært, har fått mer penger enn de sannsynligvis vil få i fremtiden. Derfor er driftsoverskuddet i Sogn og Fjordane fylkeskommune ganske stort. Det synes jeg har vært en klok beslutning, for det er sånn at inntektssystemet skal gjøre det mulig for fylker, uansett hvor de er, å ha noenlunde samme kvalitet på tjenestene. Når inntektssystemet har vært feil, betyr det

at i de fylkene som har fått for lite, har de hatt mindre penger. Venstre er f.eks. opptatt av at man skal satse mer på kollektivtransport. Det betyr at de fylkene som har størst kollektivutfordringer, nå faktisk får større muligheter til å gjøre noe med det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:19:38]: Stridstolken Faizullah Muradi blei arrestert i går og send ut av landet. 18 år gammel blei han rekruttert av dei norske styrkane i Afghanistan som tolk. Han tenestegjorde i fleire år for fedrelandet Noreg og deltok òg i kamphandlingar i norsk uniform skulder ved skulder med norske soldatar. I går blei han send ut av landet.

Dublin-konvensjonen som handterer denne typen spørsmål, og som òg Noreg har forplikta seg på, seier at asylsøkjalar som kjem til Europa, skal få behandla søknaden sin i det første landet dei kjem til. For Muradi var det Italia. Det vil da seie at Noreg kan sende den typen asylsøkjalar tilbake, men ein treng ikkje gjere det.

I 2011 stoppa Noreg alle returar til Hellas fordi me opplevde at det ikkje var ansvarleg. I 2012–2013 fekk 21 tolkar som hadde vore tolkar for den norske tenesta i Afghanistan, opphald etter ei særskild vurdering av Justisdepartementet. Mitt spørsmål er: Meiner statsministeren at me har eit særleg ansvar for dei som har vore i kamp, gjort ein nødvendig innsats for dei norske styrkene og dermed utsett seg for ein fare i ettertid?

Statsminister Erna Solberg [10:21:23]: Ja, det mener jeg. Jeg har lyst til å understreke at vi har et spesielt ansvar for dem som har arbeidet for norske styrker i Afghanistan. Det betyr likevel ikke at alle som har jobbet for norske styrker, har behov for eller rett til beskyttelse, men vi skal anerkjenne at vi har brukt lokale deltagere som vi også skal ta ansvar for fremover. Fordi de har hatt økt risiko for forfølgelse, har regjeringen videreført den særordningen som ble etablert i 2012. Det innebærer at lokalt ansatte kan søke beskyttelse i Norge fra Afghanistan. Den viktigste endringen er at man får lov til å søke fra Afghanistan uten å måtte ha kommet seg til Norge for å levere søknaden. Det gjorde også den forrige regjeringen, og vi har altså videreført det regelverket som har vært knyttet til det.

I dette systemet har søknadene vært behandlet, og det er riktig at iallfall per 2013 er det ca. 21 som hadde fått opphold basert på det, men det var et like stort antall som ikke hadde fått opphold basert på den konkrete vurderingen. Den konkrete vurderingen av om man har vært deltagende og synliggjort på en måte som gjør at man står i fare for å ha en risiko for forfølgelse fremover, gjøres av utlendingsforvaltningen. Hver sak er blitt behandlet individuelt, og det er sånn at det vil være mulighet for folk som er i Afghanistan, til fortsatt å søke etter det.

Når det gjelder akkurat denne saken, er den litt spesiell, for den ville ikke falt inn under det regelverket som er laget. Den angjeldende personen hadde da forlatt Afghanistan på et tidligere tidspunkt enn det ordningen dreide seg om, og han oppholdt seg i flere år i Italia før han flyttet til Norge for å søke om asyl. Med et såpass langt opphold

i Italia ble det ansett av utlendingsmyndighetene at det å bruke Dublin-konvensjonen var riktig i denne sammenhengen. Det mener jeg at man selvfølgelig kan diskutere om er riktig eller ikke, men han har altså hatt et lengre opphold ute, nesten to år, og det må tillegges betydning i denne sammenhengen.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:23:32]: Eg takkar for svaret. Eg er veldig glad for at statsministeren er så tydeleg på at me har eit heilt spesielt ansvar. I 2012 sa òg forsvarspolitisk talsmann for Høgre at me har eit enormt moralsk ansvar.

Men da må eg seie at eg har litt problem med å sjå vurderinga i denne særskilde saka, både i tråd med dei føringane statsministeren legg her, og med det Høgre har sagt tidlegare i denne typen spørsmål. Det er klart: Me veit at det opphaldet i Italia kjem av ei heilt konkret hending, men det er i realiteten akkurat den same moralske vurderinga som burde liggje til grunn for denne saka som det gjorde i 2012.

Me veit at i 2012 valde regjeringa å gjere ei særskild vurdering. Vil regjeringa vere villig òg denne gongen til å gjere ei særskild vurdering? Det er mitt spørsmål.

Statsminister Erna Solberg [10:24:37]: Det er altså sånn at den særskilte vurderingen fortsetter. Det er for øyeblikket slik at lokalt ansatt personell i Mazar-e-Sharif, som vi nå trekker oss ut av, får sakene sine behandlet i tråd med de retningslinjene som har foreligget. Den opprinnelige ordningen ble egentlig avsluttet. Vi har videreført den fordi vi nå er på vei til å trekke oss ut av Afghanistan. Det som var særskilt med den ordningen, var muligheten til å søke fra Afghanistan til Norge for å få en vurdering.

Denne saken er helt annerledes i form av at rammene i den særskilte ordningen som den rød-grønne regjeringen laget, startet med folk som ble ansatt etter det tidspunktet han hadde forlatt Afghanistan. Nå er han sendt ut, og jeg må si at den vurderingen som er gjort av utlendingsmyndighetene, er at hans situasjon er annerledes, og at fordi han har hatt et langt opphold i Italia, er det riktig at han skal få vurdert saken sin der.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Geir S. Toskedal.

Geir S. Toskedal (KrF) [10:25:51]: Statsministeren legger vekt på at søknaden kom etter at Muradi hadde reist fra Afghanistan. Det er klart at i Norge er det mange som kan ha tjenestegjort for Norge som tolk og annet, som faktisk kan ha bidratt til å redde norske liv, og som søker beskyttelse fordi de har fått drapstrusler. I Danmark ser vi at 396 familier eller enkeltpersoner med familie har fått oppholdstillatelse. Vi ser også i mediene at motstandsfolk reagerer, for når vi involverer en mann, pådrar vi oss også forpliktelser overfor mannen. Det kan jeg ikke se er gjort i denne saken.

I Dublin-avtalen står det at forutsatt at asylsøker samtykker, kan en stat påta seg ansvaret for å behandle søknaden. Det mener jeg kunne vært gjort i denne saken. Men så har vi strammet inn innreisereglene her i landet. Betyr det

at hvis han kom til Norge nå, kunne han blitt arrestert og fått to års fengsel?

Statsminister Erna Solberg [10:26:55]: Jeg tror jeg må be om forståelse for at jeg ikke kan gi en vurdering av en enkeltsak. Det er tillagt utlendingsmyndighetene. Det er de som har ansvaret. Jeg kan snakke om regelverket, men jeg kan ikke si om han risikerer noe ved innreise tilbake igjen til Norge. Han er utsendt. Det er opp til utlendingsforvaltningen å foreta vurderingen etter det regelverket vi har. Det er fortsatt et ønske fra Stortinget at enkeltsaker ikke skal behandles politisk, men at de skal behandles av utlendingsforvaltningen.

Presidenten: Lise Christoffersen – til oppfølgings-spørsmål.

Lise Christoffersen (A) [10:27:34]: Jeg synes statsministeren gir et veldig byråkratisk svar på et spørsmål som egentlig handler om noe annet. Muradi reiste før ordninga ble innført i Norge. Han hadde et lengre opphold i Italia – det var ikke frivillig. Det som da gjenstår, er at Norge tilsynelatende mener det er rimelig å sende en person som jobbet for Norge i Afghanistan i tre år, ut av landet uten å få sin sak vurdert her. Dette handler ikke om opphold eller ikke, det handler om å få saken sin behandlet i Norge.

Mitt konkrete spørsmål er: Vil statsministeren ta initiativ til å sørge for at Muradi i det minste får sin sak behandlet i Norge? Det var jo oss han tjenestegjorde for.

Statsminister Erna Solberg [10:28:24]: Utlendingsforvaltningen har fattet sitt vedtak. Han er sendt ut av landet. Jeg synes det vil være vanskelig hvis vi nå skal hente ham tilbake for å gi en vurdering og så eventuelt komme til en konklusjon om at det ikke var et beskyttelsesbehov. Spørsmålet om beskyttelsesbehov er det bare utlendingsforvaltningen som vurderer – det vurderer ikke vi i det hele tatt.

Det kan være et byråkratisk svar, men det er altså sann at Stortinget har overført forvaltningen av enkeltsaker til utlendingsforvaltningen og ikke til politisk behandling. Det betyr at skjønnsmessige vurderinger av sanner saker fra statsministeren på talerstolen vil være i strid med det lovverket Stortinget har vedtatt.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgings-spørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:29:13]: Vi er alle enige om vårt moralske ansvar for dem som har hjulpet våre soldater i kamp eller på andre måter i vårt lands tjeneste. Det har vært krevende runder før. Det var det også i 2012. På bakgrunn av krevende runder endret man politikk – for det er sann man ofte endrer politikk, etter krevende runder.

Nå er vi inne i en ny krevende runde, der det er kommet en ny problemstilling. Da er mitt første spørsmål til statsministeren – og jeg forstår at det er vanskelig å være statsminister og svare veldig tydelig og konkret på det: Vil statsministeren være villig til å se på om det er behov, også i 2014, for å justere politikken, slik man gjorde i 2012, fordi

man er kommet inn i en ny krevende runde og ser at man har et moralsk ansvar?

Så er spørsmål nummer to: Var regjeringen informert om, eller på noen måte involvert i, den gjeldende saken?

Statsminister Erna Solberg [10:30:06]: For det første vil jeg understreke at vi alltid er villig til å vurdere endringer i politikk og endringer i regelverk.

En av de tingene vi har gjort, er å utvide den ordningen som den rød-grønne regjeringen innførte, nettopp fordi vi nå vil se at det er flere afghanere som vil være i en situasjon hvor de kan oppleve å bli forfulgt, når norske styrker trekker seg ut av Afghanistan. Det mener vi er riktig, for vi mener vi har et moralsk ansvar for at vi ikke etterlater oss personer som har et beskyttelsesbehov fordi de har jobbet for Norge i Afghanistan.

Det er riktig at dette er en litt annen sak, siden spørsmålet ikke gjelder om man skal sende denne personen tilbake til Afghanistan. Spørsmålet er hvor asylsøknaden faktisk skal behandles, om det skal gjøres i Italia eller ikke. Om vi skal gjøre endringer i det, vil ikke jeg si noe om på det nåværende tidspunkt. Jeg bare konstaterer at utlendingsmyndighetene har ment at basert på hans lange opphold i Italia, har det vært riktig å si at det er der søknaden skal behandles.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgings-spørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:31:25]: Dette kan da ikke være så vanskelig!

Det er riktig at man ikke skal gå inn i enkeltsaker politisk, men samtidig har vi nå en egen ordning for afghanske tolker, slik at de kan søke om asyl fra Afghanistan.

Spørsmålet er: Vil statsministeren ta et initiativ som gjør at de – dersom det skulle dukke opp saker som er uvanlige med afghanske tolker – vil kunne få en likebehandling og få sin søknad vurdert i Norge og av Norge, som tross alt kjenner forholdene de har vært under i Afghanistan sammen med norske styrker, best?

Statsminister Erna Solberg [10:32:05]: Italia har vært en god partner i mye arbeid i Afghanistan, så de kjenner forholdene i Afghanistan godt.

Vi vil selvfølgelig i asylsøknadsbehandlingen tilstede den informasjonen vi har om tolkens deltakelse i norske styrker, når den saken kommer til behandling. Så vi skal sørge for god informasjonsutveksling knyttet til de faktiske forholdene, for å belyse den asylsaken.

Når det gjelder om vi kommer til å gjøre andre vurderinger, har vi – som jeg sa i forrige svar – fortløpende diskusjon om hvordan regelverket skal være og fortolkes, og jeg synes ikke vi skal legge nye føringer fra Stortingets talerstol her og nå.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:32:55]: Jeg synes dette var en ganske oppsiktsvekkende runde, for statsministeren gikk langt i å forsvare utlendingsmyndighetenes vur-

dering, og jeg synes det var et formalistisk og ufølsomt svar.

Den asylsøkeren vi her snakker om, var ikke i Italia av tilfeldige grunner. Han var i Italia for å vitne i en sak knyttet til menneskesmugling, og var hele tiden klar på at målet var å komme til Norge.

Det går selvfølgelig an å skyve Dublin-avtalen foran seg, men det går også an å la være – og si at Norge i denne saken vil ta det moralske ansvaret som følger av at en person er flyktning fordi vedkommende har tjenestegjort for Norge med det norske flagget på uniformen. Derfor vil jeg be regjeringen om ikke å skjule seg bak formaliteter.

Jeg vil utfordre statsministeren på to ting. Det ene er spørsmålet som også Slagsvold Vedum stilte: Har regjeringen vært inne i denne saken på noe tidligere tidspunkt? Og det andre spørsmålet er: Vil regjeringen – og da snakker vi ikke om de fortløpende prosesser som statsministeren beskrev – gjøre en konkret, ny vurdering av om personene i alle disse sakene bør få vurdert sitt beskyttelsesbehov i Norge?

Statsminister Erna Solberg [10:34:08]: Vi snakker vel om én sak nå, ikke alle disse sakene? – Det er én sak det er snakk om, som har en helt spesiell tilknytning til Italia.

Å si hva utlendingsmyndighetene har gjort, er ikke å skyve dem foran seg. Det er å respektere hvem som faktisk gjør vurderingene i de enkelte sakene i Norge, gitt i lov. Vi har nå adgang til å instruere noe mer enn tidligere, men jeg minner om at SV var imot den utvidelsen da jeg foreslo den som kommunalminister, fordi man da mente det skulle være mer uavhengighet i utlendingsmyndighetene.

Jeg mener det er viktig at vi respekterer disse grensegangene. Det betyr at statens rolle alltid vil være at vi vurderer om vi skal gjøre større regelendringer i disse sakene, og om vi har et godt nok regelverk. Og det kommer jeg til å gå inn for at vi skal vurdere, også på bakgrunn av denne saken. Men vi vil ikke skyve foran oss utlendingsmyndighetene. Det er faktisk å forvalte loven og det systemet som Stortinget har vedtatt.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:35:26]: Nord-Norge er en fantastisk landsdel med veldig mange muligheter, men naturen er røff, og det er veldig store avstander. Derfor har vi brukt ulike virkemidler for å ta hele landsdelen i bruk.

Regjeringen har imidlertid systematisk tappet Nord-Norge for midler som er viktige for næringsliv, for samferdsel og for velferd. I sitt første budsjett kuttet man i finmarkstillegget i barnetrygden, i Marint Verdiskapningsprogram, i tilskudd til næringstiltak i fiskeriene og i prosjektet markedsarbeid for torsk. Man kuttet også i den skattelettelsen vi ga gjennom fiskerfradraget, og man kuttet i regionale utviklingsmidler. Det var et lite raid mot Nord-Norge i fjorårets budsjett.

I mars varslet regjeringen at den ga etter for EU, og at man skal øke arbeidsgiveravgiften for bedriftene i Nord-Norge. Heldigvis har man fått litt kalde føtter og sagt at man

skal gå en ny runde etter å ha fått massiv kritikk for det. Men fortsatt er det stor, stor usikkerhet rundt arbeidsgiveravgift for alle bedriftene i Nord-Norge. For en bedrift som Widerøe, er det snakk om 45 mill. kr i økte kostnader fra 1. juli, hvis det som regjeringen varslet i mars, blir virkelighet.

Men ikke nok med det. I kommuneproposisjonen blir det nå varslet at man skal ta 368 mill. kr fra de tre nordligste fylkene og flytte dem sørover. Og i forslaget til jordbruksoppgjør er det direkte angrep på det arktiske landbruket. Det er ikke et jordbruksoppgjør tilpasset nordnorske forhold i det hele tatt.

I januar i Tromsø uttalte statsministeren at det har blitt mye utenriks- og forskningsfokus i nordområdesatsingen, og at det nå er ringvirkningene lokalt som teller. Hvordan samsvarer ambisjonene i januar med at man systematisk har tappet nordområdene og landsdelen Nord-Norge for midler ved enhver anledning?

Statsminister Erna Solberg [10:37:29]: Veldig mye av statistikken viser at det går bra i Nord-Norge. Det er jeg glad for. Det betyr at det er et nytt, lønnsomt næringsliv, ikke minst knyttet til olje- og gassvirksomhet, som bidrar til å løfte regionen til ikke å være så avhengig av særordninger, slik at den i mye større grad i årene fremover faktisk kommer til å være et økonomisk tyngdepunkt i Norge.

Denne regjeringen har som ambisjon å videreutvikle det. Et av områdene som er viktig – i tillegg til olje- og gass – er mineralpolitikken, hvor det i årevis aldri ble skåret gjennom når det gjelder mineral- og gruvevirksomhet. Denne regjeringen har startet med det arbeidet, til tross for at sakene har ligget lenge uten å bli behandlet. Nå gjør vi det, og vi vet at vi kan få flere ben å stå på når det gjelder arbeidsplasser, ikke minst i Finnmark.

Jeg er litt forbauset over to av temaene som tas opp her som angrep på regjeringen. Det ene gjelder spørsmålet om differensiert arbeidsgiveravgift. Det er nå ganske tydelig konstatert – jeg registrerte at det i gårshagens debatt også ble tydelig klargjort – at Senterpartiet var fullstendig klar over at sektorunntakene var der, uten at man mente at det var nødvendig å informere Stortinget om det. Sektorunntakenes prinsipp ble fastsatt i juni 2013. Det ble aldri Stortinget informert om. Det ble heller aldri den nordnorske befolkningen informert om. Det er den største utfordringen vi jobber med nå. Og vi klarer ikke å finne tilbake til noen politisk prosess mellom den forrige regjeringen og EU knyttet til dette – noen politiske møter eller at dette har vært problematisert. Vi forsøker nå å lage gode, kompenserende tiltak og se om vi kan utvide og finne måter å hindre dette på.

Når det gjelder inntektssystemet for fylkeskommunene, varslet den forrige regjeringen tre ganger at den skulle komme tilbake igjen og gjøre endringer i det, for det har vært overmodent etter mange år. Det er slik at alle fylker skal ha en mulighet til å gi likeverdige tjenester, og vi har fortsatt en stor ekstraoverføring gjennom Nord-Norge-tilskuddet til de tre nordnorske fylkene, for å bidra til at de kan gi enda bedre tjenester enn resten av landet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:39:40]: Den forrige regjeringen godtok aldri det avgiftshoppet som den nå

værende regjeringen aksepterte 17. mars. Heldigvis har de valgt å gå en ny runde etter at det ble mye støy her hjemme.

Men den største prioriteringen til regjeringen før jul var skattelette. La oss ta formuesskatt som eksempel: Den endringen som skjedde i formuesskatt, tjente innbyggerne på Snarøya, Nesøya og Jar like mye på som 141 distriktskommuner. Og med den varslede endringen på differensiert arbeidsgiveravgift, som nå eventuelt kommer, på i overkant av 1 mrd. kr for Nord-Norge, blir det et voldsomt avgiftssmell.

I Aktuelt på NRK 18. mars sa Jan Tore Sanner at hvis den avgiftssmellen kommer, skal det kompenseres krone for krone. Står den lovnaden fortsatt ved lag? Vil Nord-Norge blir kompensert krone for krone hvis det blir en slik avgiftssmell som vi risikerer å få?

Statsminister Erna Solberg [10:40:42]: Det er det vi jobber ut fra, at Nord-Norge skal kompenseres krone for krone. Vi klarer ikke å kompensere hvert enkelt selskap etc., vi må finne andre virkemidler, men vi skal tilbakeføre like mye penger til Nord-Norge som det som forsvinner som en konsekvens av differensiert arbeidsgiveravgift.

Så har jeg lyst til å si: Ja, det er mer kapital på hendene til folk som bor i noen kommuner – og særlig i Sør-Norge, men det er jo enda viktigere de stedene hvor det er kapital i Nord-Norge. Hele diskusjonen rundt Nergård-konsernets endringer ble initiert av at man ved et plutselig dødsfall fikk stor arveavgiftsbelastning og høy formuesskattbelastning. Så bidro jo det til at ett av de områdene hvor det var nordnorsk kapital, ble betydelig svekket.

Det er nemlig slik at Distrikts-Norge blir mer svekket av den type avgifter som formuesskatt og arveavgift har vært, og jeg mener at det vi gjør, faktisk er bra for Distrikts-Norge, for det betyr at det er lettere å ha nasjonal og lokal kapital.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Janne Sjelmo Nordås.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [10:41:59]: «Det er langt dette landet. Det meste er nord.» Der jeg kommer fra, Helgeland, er det betydelig kortere til Kristiansand enn til Kirkenes, og det sier noe om hvor viktig det er med transport i en region som Nord-Norge. Vi er helt avhengig av å få til både offentlig transport, som fylkeskommunen står ansvarlig for, som er kollektive løsninger – buss, båt, ferge – og transportselskap, som kan bidra til at vi får varer og tjenester rundt i hele regionen.

Nå står vi overfor en ganske dramatisk situasjon der NHO Nord-Norge sier at på grunn av den differensierte arbeidsgiveravgiften til sektorunntaket på transport, vil to av tre selskap sannsynligvis ikke klare å overleve i framtiden. Kan statsministeren forsvare at man må kutte så dramatisk innen transport på det offentlige tilbudet i Nord-Norge på grunn av at man endret kostnadsnøkkelen og differensiert arbeidsgiveravgift, og samtidig si at det er en vekstregion?

Statsminister Erna Solberg [10:43:07]: Som jeg svarer på det forrige spørsmålet, så er det vår intensjon å kom-

pensere de nordnorske fylkene krone for krone i forhold til endringene i differensiert arbeidsgiveravgift. Nå i slutfasen jobber vi med å se på hva vi kan få til av tilpasninger overfor EU og ESA, for å få minst mulig virkning av det som er vedtatt.

Men det er nok slik at transportsektoren vil bli rammet av endringene i differensiert arbeidsgiveravgift, og da er spørsmålet bl.a. hvordan vi gjør dette med kompensasjon, og f.eks. å overføre mer penger til fylkene direkte som en kompensasjonsordning kan være én av modellene. For de kan da kjøpe mer tjenester og dermed bidra til at de offentlige ordningene blir bedre på det området. Så jeg mener at det er fullt rom for å kunne gjøre det.

Når det gjelder inntektssystemet for fylkene: Inntektssystemet er først og fremst en modell for at vi skal kunne gi mulighet for å gi like tjenester rundt omkring i landet. Og så er det avhengig av hvor mye penger som legges inn i veksten til fylkeskommunene i årene fremover, hvor mye man faktisk får, og hva man må gjøre for det.

Presidenten: Lisbeth Berg-Hansen – til oppfølgings-spørsmål.

Lisbeth Berg-Hansen (A) [10:44:29]: Etter at regjeringen Stoltenberg satte nordområdene på kartet, begynte vi i Nord-Norge å tro på at vi har noe å bidra med, og for første gang på veldig lenge så vi også en vekst i folketallet. Regjeringsskiftet brakte dessverre med seg mye usikkerhet – usikkerhet rundt flytting av GIL til Bodø, rundt utbyggingen av Framsenteret i Tromsø, fiskerihavn-utbyggingen på Napp og Sommarøy ble stoppet, det ble skapt usikkerhet rundt CO₂-kompensasjonsordningen for industrien, regjeringen avlyste med et pennestøk valgløftet om oljeaktivitet utenfor Lofoten og Vesterålen, og regjeringen kastet kortene i Brussel og sender en regning på 1,5 mrd. kr til norsk næringsliv.

Derfor er det mange som lurer på: Hvilken statsråd har det overordnede ansvaret for nordområdene? Vi vet at europaministeren slår om til Bodø-dialekt når han må. Det imponerer oss som sliter med å snakke noe annet enn dialekt, men jeg er i tvil om det imponerer sjefen i Torghatten som får en regning på 100 mill. kr i året.

Er nordområdesatsingen avlyst, eller er det bare regjeringen som ikke forstår Nord-Norge? Eller er det vi som bor i Nord-Norge, som har misforstått regjeringen?

Statsminister Erna Solberg [10:45:42]: Nordområdesatsingen startet faktisk under Jan Petersen, med den store nordområdemeldingen. Jeg er glad for at den regjeringen som kom etterpå, fulgte opp og forsterket. Men kritikken mot den regjeringen var jo, kontinuerlig, at de var mest opptatt av utenrikspolitikk, at de var mest opptatt av miljøspørsmål, at de ikke var så gode på det som skapte ringvirkninger i nordområdene.

Vi har sagt at vi har en annen ambisjon. Derfor er vi opptatt av næringsutvikling, næringspolitikk, derfor setter vi mineralutvinning på dagsordenen, det kan bidra til flere arbeidsplasser i årene fremover, og derfor har vi faktisk en annen struktur på dette. Så jeg er litt forbauset over at de

rød-grønne har magemål nok til å tørre å bruke differensiert arbeidsgiveravgift som et angrep på regjeringen. Det skjedde på deres vakt. Det bør dere ta ansvar for. Vi finner altså ikke spor av den politiske dialogen som skulle vært mot EU for å gjøre noe for å forhindre det. Jeg synes faktisk at det får være måte på retorikk, måte på ansvarsfraskrivelse. Vi jobber nå med å kompensere, og vi mener Nord-Norge skal klare seg med de kompensasjonstiltakene vi har, men vi skulle gjerne sett en regjering som hadde slåss litt mer for Norges interesser i fjor.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgings-spørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:47:00]: Eg trur befolkninga i Nord-Noreg er veldig glad for at me har hatt ein auke i samferdselsøyvingane dei siste åra, og alt tyder på at regjeringa vil fortsetje den positive trenden.

Men det er to utfordringar med den strukturen me ser på samferdsleøyvingane, for me har fått ei stor satsing på veg gjennom auke innan bompengar, og me har fått ei satsing på jernbane som har vore heilt nødvendig, fordi dei løyvingane har lege for lågt. Poenget med strukturen der er at bompengar ikkje er det som er best eigna i Nord-Noreg, og at jernbanesatsinga naturleg nok, med den strukturen me har i dag, ikkje kjem Nord-Noreg til gode på ein god måte.

Derfor er mi utfordring til statsministeren: Ser ho den strukturutfordringa med dei satsingane me no har hatt på samferdsel? Me har satsa gjennom bompengar, vi har satsa tydeleg på jernbanen, men det kom ikkje Nord-Noreg til gode. Kva tenkjer ho rundt den utfordringa?

Statsminister Erna Solberg [10:48:08]: Jeg mener vi må øke veibyggingen i Nord-Norge, og det har vi også gjort; vi har bidratt med mer penger til veibygging, også for de nordnorske fylkene, i inneværende budsjett.

Det andre som jeg tror er viktig å gjøre, er å anerkjenne at flytransport i Nord-Norge har en helt særskilt rolle, ikke minst knyttet til næringslivet. Det betyr at det er viktig å holde det nettet godt oppe og i stand.

Så er det spennende spørsmål som kan komme opp fremover, også om andre typer jernbaneutbygging: Ofotbanen er jo viktig for næringslivet og kan bidra til store utviklingsforhold for Narvik Havn, og ringvirkninger knyttet til det, hvis det blir enda bedre. Men vi må ha for øye det som representanten sier, at i områder i Nord-Norge vil nettopp bompengefinansiering kanskje være en dårligere løsning enn andre steder, fordi det vil gi lite inntekt. Derfor har vi også gjort noen endringer på E6 på grunn av det.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgings-spørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:49:21]: Eg står her med ei oversikt, ei liste, som viser at det er ein netto konstantstraum ut av landsdelen, og det er berre å setje seg ned med kalkulatoren for å sjå det.

Arbeidsgjevaravgifta er nemnd, men det har kome ein

serie kutt i Nord-Noreg, og til saman summerer dette seg til over 2 mrd. kr. Hadde det same skjedd med Oslo, at ein hadde kutta 2 mrd. kr i forskjellig velferds- og næringsutvikling i Oslo, så hadde statsministeren blitt kjeppjaga rundt omkring på Frogner.

I salen her sit det i dag ei klasse frå Lofoten. Dette er døtrer og søner av Nord-Noreg. Dei har sett ein landsdel som har hatt stor vekst, men som regjeringa no gjer alt ho kan for å sabotere utviklinga til.

Spørsmåla mine er: Kva er statsministerens beskjed til ungdommane i nord? Kva er statsministerens visjon for Nord-Noreg – bortsett ifrå reine uttak av mineralar og olje?

Statsminister Erna Solberg [10:50:29]: Jeg tror kanskje at det viktigste budskapet til ungdommen i nord er at de ikke må lytte til verken SVs regnestykker eller SVs politikk hvis de vil ha utvikling i Nord-Norge.

Utviklingen i Nord-Norge har skutt fart nettopp fordi vi har hatt olje- og gassvirksomhet i nord, som SV har vært motstander av.

Vi kommer til å ha utvikling i nord på grunn av mineralutvinning, som SV er motstander av.

Vi kommer til å sørge for at folk i Nord-Norge kan stå på egne ben. Vi løfter kunnskap og kompetanse – noe vi har foreslått å gjøre hvert eneste år innenfor yrkesutdanning og annet, for å løfte ungdommen i nord til å være forberedt på det fremtidige arbeidsmarkedet som kommer.

Regnestykker som sier at vi tar 1 mrd. kr vekk på grunn av differensiert arbeidsgiveravgift, samtidig som jeg sier at vi skal kompensere dette krone for krone, er fiktive regnestykker av hensyn til politikk, og de stemmer ikke. Jeg synes også SV burde tatt det ansvaret – som jeg har sagt til andre rød-grønne politikere her – siden man satt i regjering da hovedvedtaket ble fattet. Vi finner ikke spor etter deres aktivitet for å motvirke det vedtaket. Det burde dere tatt litt mer ansvar for.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:51:52]: Jeg vil gjerne spørre statsministeren om fattigdom. Det er en utfordring som gjelder alle, og der trenger man ikke å snakke med forakt om Oslo for å få fram poenget sitt.

Dette er et av områdene hvor vi lenge har sett at man trenger tiltak, og vi trenger tiltak som virker. Jeg er spesielt opptatt av ungene. Nå går vi inn i en tid da mange unger ikke vil fortelle hva de skal gjøre i sommer, for de skal ikke gjøre noen ting, eller de vil ikke invitere venner hjem etter skolen, fordi hjemmet de skal vise fram, ikke er så fint.

Barn er utrolig lojale mot sine foreldre og prøver å skjule. Det betyr at vi legger store problemer på mange små skuldre.

Kjell Magne Bondevik sa etter sin statsministerperiode at det var én av de tingene han angret mest på at han ikke fikk gjort mer med.

Kristin Halvorsen gikk inn i regjering og sa at fattigdommen skulle fjernes med et pennestrøk, men hun opplevde sjøl at den økte med mange tusen.

Nå bør vi snu utviklinga. I forrige periode la Venstre

fram en liste med 35 forslag, der vi også utfordret andre til å komme med forslag til tiltak for å nå akkurat disse gruppene.

Mine spørsmål til statsministeren er:

Når kommer den tiltakspakken mot fattigdom, som vi egentlig var enige om at vi skulle sette i gang?

Hvilke grep ser statsministeren for seg at vi kan gjøre for å nå et mål om å gjøre fattigdommen så minimal som overhodet mulig og få til et samfunn med minst mulig forskjeller?

Statsminister Erna Solberg [10:53:30]: Jeg mener at det i strategien mot fattigdom er to ulike elementer, altså to ulike strategier, som man må klare å gjøre samtidig. Den ene strategien er den langsiktige utfordringen. Vi vet at en del sosiale problemer og en del fattigdomsproblemer dessverre går i arv i Norge.

Vi vet at uføretrygd kan gå i arv – ikke bare fordi noen sykdommer er arvelige, men også fordi noen livsmønstre kan bli arvelige. Derfor er det utrolig viktig at vi bryter de kjedene. Det kan vi gjøre ved økt satsing på rusfeltet – det gjør regjeringen. Det kan vi gjøre ved økt satsing på psykisk helse – det gjør regjeringen. Det handler også om en aktiv integreringspolitikk som får folk ut i arbeid, og som gjør at folk mestrer livet sitt bedre. Det jobber regjeringen også med å få til.

Den andre strategien er de avbøtende tiltakene for dem som er i en fattigdomssituasjon, særlig barn og unge. De fire partiene som har stått bak en regjeringsdannelse i Norge, var i fjor vår enige om en del konkrete tiltak, og jeg er glad for at den rød-grønne regjeringen kopierte dem inn i budsjettet, for det betyr at vi har en start med midler i år for å kunne styrke områder som f.eks. ferie for alle og andre tiltak som bidrar til at konsekvensene av fattigdom avhjelpes for barn og unge.

Det må vi fortsette med, og vi må jobbe med de målrettede tiltakene, som gjør at det blir lett å få tilgang til fritidsaktiviteter, og at det blir tilbud om å få ferie og reiseopplevelser. Men hovedgrepet er det første som jeg sa: Vi må bryte disse kjedene.

Når antallet barn som lever i fattigdom, har økt de siste årene, skyldes det også at det har kommet flere asylsøkere og innvandrere til Norge, som har et dårligere økonomisk utgangspunkt, og for disse tar det lengre tid å komme inn i vårt samfunn. Vi må faktisk gjøre mest på det området og sørge for at de kommer raskere inn i samfunnet, og at foreldrene deres klarer å være yrkesaktive, og at de får rollemodeller for fremtiden som gjør at de ikke arver foreldrenes sosialhjelpavhengighet.

Trine Skei Grande (V) [10:55:40]: I den siste Nav-rapporten som kom, kan man lese mye interessant, også når det gjelder utviklinga på dette området. Vi ser at den fattigdommen som spesielt barn opplever, er mer strukturell. Den er knyttet til to hovedindikatorer: Det er innvandring og enslige forsørgere. Det er trist, men det gir oss også en politisk mulighet, for det betyr at hvis vi har en reell vilje til omfordeling, kan vi klare å nå akkurat de gruppene det faktisk er snakk om.

En av de viktigste tingene for unger som vokser opp under sånne forhold, er å ha trygge, gode voksne som kan språk, og som kan gi alle en like god start. Det er noe som Høyre understreket veldig i grunnlovsdebatten f.eks.

I budsjettet ble vi egentlig enige om at vi skulle ha tiltak knyttet til barnehage og barnehagepriser. Det skulle komme i revidert nasjonalbudsjett for 2014, men det ble bare sju linjer. Det er vi skuffet over. Nå vil jeg at statsministeren skal love at dette kommer til høsten.

Statsminister Erna Solberg [10:56:51]: Det er selvfølgelig vanskelig for en statsminister å forhåndsprofilere alle deler i budsjettet, men jeg tror at jeg med rimelig stor grad av sikkerhet kan si at Trine Skei Grande vil bli hørt når vi legger frem det. Det er også en viktig del av det vi har som regjeringsgrunnlag. Vi skal finne løsninger på områder knyttet til fattigdom, fattige barn og tilgangen på barnehageplasser for dem som er fattigst.

Jeg er enig i at man må gripe tak i de strukturelle utfordringene, og at man må sørge for at foreldre lærer seg norsk tidlig og kan fungere i vårt samfunn. Det har betydning ikke bare for fattigdom, men også for mye annet. Jeg tror f.eks. at det i kampen mot ekstremisme er veldig viktig at foreldre skjønner det norske samfunnet og opplever at de kan ta kontakt med norske myndigheter hvis de blir bekymret for barna sine. Det er veldig mange positive konsekvenser av at vi sørger for at voksne som kommer til Norge, får kvalitativt god og rask norskopplæring.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Ola Elvestuen.

Ola Elvestuen (V) [10:58:06]: Det går mot sommer, og i år – som tidligere år – har vi mange fattige tilreisende til Norge. Mange av dem slår seg ned i parker og skogholt, noe som definitivt er en problemstilling, men som også er sterkt regulert og allerede forbudt.

I stedet for å ta tak i denne problemstillingen, har regjeringen valgt å hastebehandle et forslag om tiggeforbud – et spørsmål om hva som skal være tillatt i det offentlige rom.

Sett også i lys av valgresultatet til Europaparlamentet sist helg, hvor mange partier, ikke bare EU-skeptiske, men også fremmedfiendtlige og innvandrings skeptiske, har vokst seg sterke, blir mitt spørsmål:

Hvilket ansvar vil statsministeren ta for at den debatten det nå legges opp til norske kommuner, skal dreie seg om hvilke rettigheter den enkelte skal ha i det offentlige rom – vår viktigste demokratiske arena – og ikke bli en debatt for eller imot enkelte folkegrupper?

Statsminister Erna Solberg [10:59:14]: Jeg har lyst å si at den debatten vi har hatt om tigging, og bakgrunnen for at regjeringen har foreslått i Stortinget at vi skal innføre mulighet for kommunene til å iverksette et tiggerforbud – vi har også en diskusjon om vi skal ha et nasjonalt tiggerforbud – har ikke først og fremst vært begrunnet i at det er skjemmende, vanskelig eller annet, men i at det er en kobling mellom tigging og kriminalitet for øvrig, noe som har vært problematisk og økende.

Det har også vært spørsmål om tigging i enkelte saker har vært koblet til menneskesmugling. At det har vært mulig å tigge, og at Norge har vært sett på som et både åpent og veldig hyggelig land med mye penger, hvor man kan tigge, har totalt sett bidratt til at vi også har fått en betydelig andel kriminalitet samtidig.

Derfor mener jeg at det er riktig – og det kan ikke forbause noen – at en regjering utgått av Høyre og Fremskrittspartiet faktisk foreslår dette overfor Stortinget. Det er blant de tingene jeg mener er viktig at vi gjennomfører; vi gjør det mulig å kunne stoppe tigging i enkelte områder, for bl.a. å sørge for at belastningen og kriminaliteten blir mindre.

Presidenten: Dag Terje Andersen – til oppfølgings-spørsmål.

Dag Terje Andersen (A) [11:00:37]: Det er ikke noen tvil om at en av hovedårsakene til stor fattigdom er store forskjeller i samfunnet. Norge er et av de landene i verden som har minst forskjeller i samfunnet, og der var vi tidligere i konkurranse med vårt naboland Sverige, som òg var blant de landene med minst forskjeller. Sverige deltar nå i en annen konkurranse. Det er blant de land der forskjellene øker mest og fortest. Når de gjør det, er det flere årsaker til det. Det ene er lønnsutvikling. Det vi har sett i Sverige, er en galopperende lederlønnsutvikling samtidig som de mangler tiltak mot sosial dumping, som presser de lave lønningene nedover. Vi har sett en skattepolitikk som gir mest til de rikeste, og som gir veldig lite til dem som har lite, og vi har sett kutt i velferdsordningene.

Ser statsministeren at den politikken som har gitt økte forskjeller og økt fattigdom i Sverige, vil gi økte forskjeller dersom den blir gjennomført i Norge?

Statsminister Erna Solberg [11:01:40]: Jeg føler ikke et behov for å diskutere hvilken politikk som har vært i Sverige. Jeg diskuterer gjerne hvilken politikk regjeringen har. Denne regjeringen har tenkt å motarbeide store forskjeller, først og fremst ved å gjøre mennesker i stand til å bruke mulighetene i vårt samfunn. Det dreier seg om å sørge for at vi har en bedre rusomsorg, at folk faktisk får behandling når de er behandlingsklare. Det dreier seg om bedre psykisk helsevern. Det dreier seg om at folk kan komme tilbake igjen i jobb etter at de har vært utenfor arbeidslivet, skape et arbeidsmarked som klarer å få det til, og det dreier seg om å skape en bedre integreringspolitikk. De største forskjellene som skaper fattigdom, er ikke et spørsmål om skattepolitikk. Det er et spørsmål om folk er i stand til å komme seg ut i arbeid, bruke ressursene sine, og om de får god hjelp når de trenger det.

Jeg synes Anniken Huitfeldt hadde en ganske god betraktning like før hun gikk av som arbeidsminister, nemlig at fattigdomsdebatten i Norge ble skjev når man bare så på de relative forskjellene og ikke på alle de andre ordningene som bidrar til at man i Norge faktisk har mindre konsekvenser av inntektsforskjeller.

Presidenten: Anders Tyvand – til oppfølgings-spørsmål.

Anders Tyvand (KrF) [11:02:55]: Også vi i Kristelig Folkeparti er utålmodige med tanke på å få på plass en tiltakspakke mot fattigdom, og vi vet at en av de viktigste nøklene i kampen mot fattigdom er å få flest mulig ut i jobb. En viktig nøkkel til å komme inn på arbeidsmarkedet er utdanning og kompetanse, og da er det kjempebra at regjeringen har en ambisjon om å realisere kunnskapssamfunnet. Men det er et problem at det er for mange som faller fra i videregående opplæring, og disse elevene risikerer da å ekskluderes fra det framtidige arbeidsmarkedet. Hvis vi ser hvem det er som faller fra, er elever som har en lav sosioøkonomisk bakgrunn, overrepresentert i den statistikken, og på den måten går fattigdommen ofte i arv. Regjeringen har presentert flere gode satsinger innenfor skole, men vi har foreløpig sett lite som retter seg direkte mot å utjevne sosiale forskjeller i skolen.

Mitt spørsmål er ganske enkelt: Hva vil regjeringen gjøre for å utjevne sosiale forskjeller i skolen?

Statsminister Erna Solberg [11:04:06]: Vår skolepolitikk dreier seg om det som all forskning viser er det viktigste for å utjevne sosiale forskjeller. Det er gjort masse forskning omkring disse spørsmålene, og det forskerne er helt tydelige og klare på, er at det er den gode læreren i klasserommet som kan motvirke din sosiale bakgrunn. Forskning fra Stanford sier at det å ha en god lærer i fem år kan utviske bakgrunnen du har, altså i dine skoleprestasjoner. Derfor er det å løfte lærernes kompetanse utrolig viktig, løfte lærernes evne til å stå i klasserommet, sørge for å løfte læreryrket som sådant. Veldig mange av de tiltakene denne regjeringen driver med, er nettopp konsentrert om dette.

En annen ting jeg tror det er viktig å si, er at det er særlig én gruppe som faller gjennom i skolesamfunnet, og det er barnevernsbarn. Det er bare en tredjedel av barnevernsbarna i Norge som gjennomfører videregående opplæring. Det har regjeringen ambisjoner om å gjøre noe med, med mye tettere skolemessig oppfølging av dem.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:05:22]: På dette området, som på mange andre områder, er det noe sterkt som skjer. Alle politiske partier er mot fattigdom, men stadig flere mennesker føler seg som fattige. Det som skjer, er altså annerledes enn det som blir sagt. Statsministeren sier at en må tenke både langsiktig og på avbøtende tiltak, og det er jeg helt enig i. Det er det langsiktige som er viktig. Og det aller viktigste når det gjelder dette temaet, er inntekt fra arbeid. Statsministeren peker på integrering av asylsøkere, og det er viktig.

Men er ikke statsministeren enig i at det som skjer på arbeidsmarkedet, som konsekvens av den frie arbeidsinnvandringa, fører til endringer i maktforhold i arbeidslivet, slik at stadig flere føler at de sakker akterut i utviklinga i

forhold til dem som ikke blir rammet av denne konkurransen?

Statsminister Erna Solberg [11:06:28]: Den største sosiale forskjellen i Norge er mellom dem som har jobb, og dem som ikke har jobb. Det viser all statistikk. De som i størst grad har opplevelsen av å stå utenfor vårt samfunn og opplever forskjeller, er de som står utenfor arbeidslivet. Jeg mener at den største utfordringen vi har med hensyn til forskjeller og fattigdom, dreier seg om å sørge for at flere kan være i jobb, og at flere opplever at de mestrer sin egen hverdag. Det er derfor jeg mener at hovedstrategien må være å se på dem som står utenfor, og gi dem større mulighet til å komme tilbake, større mulighet til å kunne delta og til å mestre livene sine.

Det er ingen tvil om at veldig mange av de barna som lever i fattigdom i dag, og som ikke er barn av innvandre-re, gjør det fordi foreldrene deres ikke mestrer livene sine. Derfor er psykisk helsevern og rusomsorg så viktig. Derfor har det høy prioritet. Jeg mener faktisk at det er den viktigste strategien for å bekjempe et samfunn med store forskjeller.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:07:44]: Det er en svært alvorlig menneskerettighetssituasjon i Kina, og det er tegn til at det strammes inn overfor dissidenter og menneskerettighetsaktivister. Det skjer i forbindelse med at det 4. juni er 25 år siden massakren på Den himmelske freds plass, da et ukjent, men stort antall demokratiaktivister ble drept da regimet slo ned på protestene. Det er fortsatt sånn at politiske fanger fra den gang ikke er løslatt, og det kommer nå meldinger om at flere blir anholdt i disse dager for å planlegge markeringer av 25-årsdagen.

Vi har jo i det siste hatt en diskusjon om hvordan Norge skal forholde seg til kinesiske myndigheter, og regjeringen har sagt at en har bøyd seg for Kina én gang for å få muligheter til å kritisere senere. Statsministeren er vel kjent med at det er en strategi som vi i SV har vært uenig i. Vi tror at å gi etter har svekket vår autoritet i en sånn dialog, men likevel har jo regjeringen nå muligheten til å vise at den mener alvor med dette. Det er et stort behov for å bygge et internasjonalt press mot kinesiske myndigheter. Det er et stort behov for å vise dem som fortsatt tør å stå opp for sine meninger og for grunnleggende rettigheter som ytringsfrihet, at de har internasjonal støtte.

Jeg vil derfor spørre statsministeren: Vil regjeringen ta kontakt med Kinas ambassadør med krav om løslatelse av de menneskerettighetsaktivister som har blitt arrestert de siste ukene for å forberede markering av 25-årsdagen?

Statsminister Erna Solberg [11:09:47]: Jeg registrerer at representanten Lysbakken refererer til en dialog. Jeg vil minne om at den dialogen ikke eksisterer. Den har ikke eksistert siden 2010. Men jeg har lyst til å understreke at den volden som utspilte seg i Beijing og andre kinesiske byer 4. juni 1989, er en tragedie både for Kina og for Kinas folk. Det er veldig viktig at vi har åpenhet om de hendel-

sene. Kontakten mellom myndighetene og de etterlatte bør være bedre, slik at man kan bidra til at sårene leges.

Jeg er også veldig bekymret over de rapportene som representanten Lysbakken nå nevner og tar opp – om at personer som ønsker å markere 25 års-jubileet for 4. juni, ser ut til å være utsatt for forfølgelse og til dels forsvinninger. Kinesiske myndigheter har ansvaret for at menneskerettigheter respekteres – de har også undertegnet FNs grunnleggende charter – og å sørge for at alle landets borgere får tilgang til disse menneskerettighetene. Vi kommer til å være klare og tydelige overfor kinesiske myndigheter på at vi mener at man må ha respekt for menneskerettighetene.

En av de målsettingene vi har for å forsøke å normalisere forholdet til Kina, er nettopp å kunne ta opp viktige menneskerettighetsspørsmål i direkte dialog med landets myndigheter. Vår oppfatning er at ofte kan direkte dialog gi mer effekt enn politiske demonstrasjonstiltak. Det er rett og slett slik at det ofte er vanskeligere for et lands myndigheter å bøye seg for politiske demonstrasjonstiltak enn i direkte dialog å snakke om vanskelige saker.

Audun Lysbakken (SV) [11:11:31]: Mitt spørsmål var nettopp tilpasset det at Norge ikke har de samme dialogmuligheter som vi skulle ønske vi hadde. Vi har jo én kanal, som er åpen for oss, og det er å ta kontakt med den kinesiske ambassadøren og tydeliggjøre hvor Norge står, og kreve løslatelse av disse aktivistene.

Jeg leser blogger med glede, og en av dem jeg leser, er statsministerens. På Erna Solbergs blogg 4. juni 2009 kunne vi lese:

«... samtidig er det viktig at vi er veldig tydelig overfor Kina at vi mener at systematiske menneskerettighetsbrudd er uakseptabelt og at norske myndigheter formidler dette krystallklart.»

Hun støttet et initiativ fra Jan Tore Sanner om å ta opp situasjonen for politiske fanger i forbindelse med at det var 20 år siden massakren. Jeg lurer i disse dager på om det er Erna Solberg eller Kina som har forandret seg mest siden 2009, og hvorfor statsministeren er så stille i dag, når hun var så høylytt for fem år siden. Jeg vil gjenta mitt spørsmål: Vil regjeringen ta kontakt med Kinas ambassadør i forbindelse med disse arrestasjonene?

Statsminister Erna Solberg [11:12:39]: Vi har fra regjeringens side ikke bestemt i hvilken form vi skal ytre våre synspunkter til Kina. Men jeg er ikke stille. Jeg står på Stortingets talerstol, som er dette landets fremste talerstol, og sier at jeg er sterkt bekymret for forsvinningene og forfølgelsene. Jeg er sterkt bekymret for det. Jeg mener at Kina må respektere menneskerettighetene og det grunnleggende FN-charteret. Det er ikke å være stille. Det er som statsminister i Norge å gi uttrykk for en tydelig, klar politisk holdning på vegne av nasjonen Norge.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Snorre Serigstad Valen.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:13:26]: La oss være ærlige med oss selv. Jeg tror de aller fleste andre enn stats-

ministeren er klare til å innrømme at Norges ønske om et normalisert forhold til Kina i stor grad, eller i hvert fall noen grad, har med næringsvirksomhet og næringsinteresser å gjøre. Den siste tidens debatt rundt dette viser jo det med all tydelighet. For eksempel kjenner vi alle til engasjementet til Rederiforbundet.

Jeg leser også blogger. Jan Tore Sanner har på en veldig god måte satt ord på det på sin blogg:

«Hvorfor er det da så stille om disse overgrepene?

Svaret er dessverre brutalt: Den vestlige verden (...) våger ikke å konfrontere kinesiske myndigheter.»

Det statsministeren kaller politiske, symbolske markeringer, benytter jo statsministeren seg selv av, f.eks. overfor grove menneskerettighetsbrudd i Uganda. Der er det en tøff linje og kutt i pengestøtte som teller. Men man velger en helt annen linje overfor Kina. Vil statsministeren sørge for et kontinuerlig og hardt press på kinesiske myndigheter for å bedre forholdene for menneskerettighetene?

Statsminister Erna Solberg [11:14:36]: Jeg mener det er forskjell på hva slags reaksjonsmønstre vi har overfor land vi bidrar med norske skattebetaleres penger til, og som begår menneskerettighetsbrudd, og andre land. Jeg synes som skattebetaler i Norge at det er vanskelig hvis mine skattepenger skal brukes til å opprettholde regimer som har en nedadgående spiral med hensyn til dette. Vi kommer til å være tydelige og klare når det gjelder menneskerettighetsspørsmål, overfor Kina. Vi har vært det og kommer til å være det. Jeg har nettopp gitt uttrykk for mitt synspunkt knyttet til 4. juni. Det er slik at vi ser med stor bekymring på forsvinningene og forfølgelsene, og vi mener at kinesiske myndigheter har forpliktelser etter menneskerettighetene til å ivareta alle landets borgere på dette området.

Så kan Snorre Serigstad Valen si at han mener at alle andre enn jeg vet hva som foregår i mitt hode eller ved vår regjerings forhandlinger. Vi er selvfølgelig også opptatt av næringsvirksomhet – det har vi aldri lagt skjul på. Men den viktigste utfordringen er at Kina er verdens nest største økonomi. Det er en vetomakt i FN, og Norge har ikke noe forhold til eller noen dialog med landet i dag. Det er også en vanskelig utenrikspolitisk situasjon for Norge.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:16:05]: Amnesty International skildrer situasjonen i Tibet som svært anspent, og kinesiske styresmakter trapper opp undertrykkinga. Solbergs regjering ønsker å normalisere forholdet til Kina og oppgir tidligere regjeringers standpunkt og gir kineserne rett i at fredsprisen til en kinesisk dissident var en norsk politisk beslutning. Slik har jeg oppfattet uttalelsene både fra stortingspresidenten og fra regjeringa. Det oppfattes som at man på vegne av Nobel-komiteen angir det som har skjedd. Man ønsker å rette opp forholdet ved å opptre mindre respektfullt enn tidligere overfor tibetanernes åndelige leder, Dalai Lama. Senterpartiet er veldig uenig i denne holdninga. Mitt spørsmål er: Denne

normaliseringsstrategien overfor Kina, vil den også gjelde overfor andre land som utøver grove brudd på menneskerettighetene, sjøl om landet internasjonalt er mindre viktig økonomisk og politisk?

Statsminister Erna Solberg [11:17:00]: Jeg er uenig i alle delene av det innlegget som Per Olaf Lundteigen nå holdt. Den norske regjeringen har aldri gitt uttrykk for at det har vært en norsk politisk beslutning å gi en fredspris til noen. Den forrige regjeringen ga heller aldri uttrykk for det. Tvert imot var de opptatt av å si at det er en uavhengig komité som gir denne prisen.

Vi har heller aldri beklaget at den er gitt til noen dissidenter eller til noen enkeltpersoner. Det kommer vi heller aldri til å beklage, for det er helt unaturlig at en norsk regjering skulle beklage en avgjørelse som er fattet av en uavhengig komité. Komiteen er oppnevnt av Stortinget, men den fatter sine beslutninger uavhengig. Jeg oppfatter at det standpunktet er helt i tråd med den utenrikspolitikken den forrige regjeringen hadde på dette området. Jeg vil understreke at det er en forskjell på det å være Nobel-komité og det å være den norske regjeringen.

Presidenten: Ketil Kjenseth – til oppfølgingsspørsmål.

Ketil Kjenseth (V) [11:18:09]: Tibetanernes situasjon i Kina er nevnt her. Tilsvarende kan vi nevne uighurene i Øst-Turkestan eller Xinjiang-provinsen. Begge områdekonfliktene stammer fra tidlig 1950-tall, og koloniseringen pågår i stor stil. Flere av de grove menneskerettighetsbruddene i Kina skjer i disse regionene.

Jeg vil rette oppmerksomheten mot det faktum at i resten av Asia er det 2,7 milliarder innbyggere – i Kina er det vel 1,3 milliarder innbyggere. Det er fantastiske muligheter i Asia, også handelsmessig. Hva vi kan utrette gjennom handelen med Asia for øvrig, synes jeg er en interessant utenrikspolitisk og handelsmessig diskusjon. Mitt spørsmål er: Tjener det virkelig Norges interesser på lang sikt å binde oss så sterkt opp mot Kina på kort sikt, sjøl om oljeprisen er veldig viktig? Men i det lange løp (presidenten klubber), er det så viktig å komme Kina ...

Presidenten: Tiden er ute.

Statsminister Erna Solberg [11:19:20]: Jeg opplever ikke at vi binder oss sterkt opp til Kina når vi forsøker å komme ut av en situasjon, da vi i mange år ikke har hatt noen dialog med Kina. Det er et helt annet spørsmål.

Det er klart at denne regjeringen ser muligheter i Asia. Vi ser store muligheter i mange land. Nettopp derfor har det vært et kronprinsbesøk med bl.a. en næringslivsdelegasjon i Vietnam. Det er derfor vi jobber med forholdet vårt til India. Vi investerer mye i et ønske om å kunne samhandle mer med India. Det er et stort og viktig land, i stor økonomisk utvikling. Vi ser ikke minst på etableringen i Burma og utvikling av det burmesiske samfunnet. Det er veldig mange av de landene som det er viktig at vi har en strategi for. Men det er et annet spørsmål enn spørsmålet om at Norge ikke på noen områder i dag har en reell dialog

om politiske spørsmål med en av verdens vetomakter i FN, verdens nest største økonomi. Vi mener faktisk at vi kanskje kan oppnå mer for menneskerettigheter på viktige områder, som situasjonen i Tibet, ved å være i dialog fremfor å stå uten noen form for dialog.

Presidenten: Anniken Huitfeldt – til oppfølgings-spørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [11:20:36]: Statsministeren sier at arbeidet for menneskerettigheter handler om dialog, men også om å si klart ifra når det foregår menneskerettighetsbrudd. Når det gjelder det å være tydelig, har vel ikke denne regjeringa blitt noe tydeligere enn den forrige, til tross for at den har hatt store ambisjoner på dette området. Men mitt spørsmål handler om politisk dialog. Regjeringa har sagt de vil ha politisk dialog og bidra til endringer når det gjelder menneskerettigheter i flere land. På hvilke områder har regjeringa styrket dette arbeidet?

Statsminister Erna Solberg [11:21:07]: Et av de viktigste områdene vil fremkomme når vi legger frem en menneskerettighets- og bistandsmelding til Stortinget, hvor vi vil trekke opp en strategi for hvordan vi gjennom vår bistandspolitikk skal bidra til å styrke menneskerettighetene bedre, men også sette grenser, når det gjelder utviklingen i land, for når vi skal fortsette med bistand. Det mener jeg vi gjør et grundig arbeid med, og vi vil legge det frem for diskusjon i forbindelse med bistandspolitikken.

Så kan man alltid diskutere – mye eller lite. Jeg registrerer bare at i alle fall de frivillige – eller de organisasjonene, NGO-ene – som jobber i denne sektoren, ga tydelig beskjed om, etter mitt møte med Medvedev, at det var tydeligere tale fra en norsk regjering enn de hadde hørt på lenge.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Tore Hagebakken (A) [11:22:10]: Igjen opplever innlandet flom og store skader, som i 2013 og i 2011. Klimaendringer gjør at flommer kommer langt tettere enn tidligere. Dette representerer en stor og gjentakende belastning, først og fremst for menneskene som rammes, men det er også tungt å skulle håndtere for kommunene det gjelder, for fylkeskommuner med veiansvar og andre instanser. Jeg vet at det er et godt samarbeid mellom NVE og flomrammede kommuner om gjennomføring av tiltak, men NVE har ikke økonomien som skal til for å gjøre alt som trengs, fra den ene til den andre flommen, og kommunene og fylkeskommunene får det knalltøft med å skaffe midlene som trengs. I revidert nasjonalbudsjett er det foreslått å bevilge 50 mill. kr mer til arbeidet med flom, knyttet til det som skjedde i 2013. Alt hjelper jo, men dette er langt fra nok, og nå står store områder igjen under vann. Hva vil statsministeren gjøre for å øke statens bidrag og innsats overfor berørte lokalsamfunn og regioner? Og mener statsministeren at statens innsats i dag er samordnet godt nok i slike sammenhenger?

Statsminister Erna Solberg [11:23:43]: Jeg tror at vi alltid kan bli bedre. Det er i og for seg min lille misjon som politiker – jeg tror alltid at samfunnet kan bli bedre. Jeg tror vi også kan bli bedre på flomforebyggelse, på samarbeid og på samhandling mellom de ulike etatene. Det betyr at vi alltid må sørge for at vi lærer av de tingene som skjer. Jeg mener at vi har lært noe tidligere. Det betyr at vi er bedre rustet nå. En viktig betydning det har hatt for Trysil, f.eks., er at man har fått bygget et anlegg med tanke på en 200-årsflom og dermed sørget for at skadene er betydelig mindre i Trysil. Det betyr at det er viktig at vi tar inn over oss de klimatiske endringene som skjer, som gjør at flere steder kan rammes av flom fremover, og at vi forebygger og jobber.

Så skal vi gjøre noe som vi fikk beskjed om fra Gjörvkommisjonen var utrolig viktig i forbindelse med alt beredskapsarbeid, og det er å ha lærende organisasjoner. Det betyr at vi alltid må evaluere det arbeidet vi har gjort, og så må vi se på hvordan vi kan gjøre det bedre. Det er en stående instruks for det arbeidet vi gjør i beredskapssammenheng – og det gjelder også beredskap mot flom og annet – at vi skal lære av de opplevelsene som har vært. Vi kommer sikkert til å lære at vi gjorde noe bra og noe dårlig. Jeg synes det er litt for tidlig, når flommen fortsatt er der, å si om vi har truffet godt nok og lært godt nok nå, men det vil en etterevaluering av dette vise.

Så er det heller ingen tvil om at det kommer til å koste mer penger å gjøre dette. Derfor har vi også foreslått for Stortinget å bevilge 50 mill. kr mer i revidert nasjonalbudsjett, fordi vi ser at det er et behov for det. Det kommer også til å være et behov for å se på strammere regler i årene fremover for hvor man får lov å bygge. Men det er ingen tvil om at det å få flyttet bebyggelsen noen steder som er mer flomutsatt enn andre – eller utsatt for leirras eller annet – vil være viktig i arbeidet for å forberede oss på mer ekstremvær, som en del av klimautfordringene, i årene som kommer.

Men vi skal alltid lære. Om vi er fullt forberedt – det vil jeg aldri si vi er. Vi kan alltid bli bedre.

Tore Hagebakken (A) [11:25:51]: Det er åpenbart, med tanke på flommen i 2013, at et påslag på 50 mill. kr er altfor lite.

Så vil jeg ta opp et forhold: Jeg var saksordfører for samfunnssikkerhetsmeldingen som justiskomiteen behandlet i fjor. Midt under behandlinga kom flommen på Østlandet. Da framhevet en enstemmig komité at

«det er en nasjonal målsetting å inkludere forebygging og begrensning av flom ved gjenoppretting av skadene».

Hvorfor gjør da regjeringa fradrag for standardforbedringer i de nasjonale bidragene, når dette nettopp handler om forebygging og begrensning av framtidig flom? Når vil statsministeren følge opp målsettinga fra et enstemmig storting på dette området? Dette er et spørsmål som mange håper statsministeren vil være tydelig og klar på, slik at en vet hva en skal forholde seg til videre.

Statsminister Erna Solberg [11:26:54]: Jeg mener det ikke er unaturlig at man ikke kompensere for store

standardforbedringer når man retter opp etter en flom. Det er en utfordring. Hvis man tror at man gjennom hver erstatnings- eller gjenoppbyggingsordning som lages, skal bygge opp til en helt annen standard enn det var tidligere – det kan vi ikke innrømme. Så skal vi alltid se på hvor grensen går for hva som er nødvendig standardheving for bedre flomsikkerhet fremover. Det er et annet tema enn en generell standardheving på det en gjenoppbygger.

Presidenten: Det åpnes for ett oppfølgingsspørsmål – fra Tone Merete Sønsterud.

Tone Merete Sønsterud (A) [11:27:42]: Trysil, som statsministeren nevnte, har nå store utfordringer på grunn av flommen. Mange bolighus, næringsvirksomhet og infrastruktur er rammet. Trysilsamfunnet har etter min mening taklet situasjonen bra, og tryslingene fortjener ros. Så er det viktig at et samfunn som blir rammet så hardt av naturens utfordringer, får den hjelpa de trenger til forebygging og reparasjoner. Vi har i det siste hørt noe om at i hvert fall deler av forsikringsbransjen vil sende regninga til kommunene. Hva mener statsministeren om det?

Statsminister Erna Solberg [11:28:18]: Det vil i så fall være et juridisk spørsmål om hvilke rettigheter forsikringsselskapene har overfor kommunene. Det kan ikke jeg på stående fot kommentere uten å ha gått dypere inn i et sånt spørsmål. Men jeg tror det er en viktig påminnelse om at når vi driver gjenoppbygging etter en flom, må man også se på faren for fremtidig flom. Som jeg nevnte i mitt første svar: Det er nok sann at flere kommuner må tenke at på noen områder gjenoppbygger man ikke, man må finne erstatningsområder. Det har vært gjort i noen tilfeller og gjør at man er bedre rustet neste gang flommen kommer. Det har nok vært noen tilbøyeligheter til å bygge for mye på flomutsatte områder. Man har ikke tenkt så mye over at dette faktisk kan bety ganske store ødeleggelser og kostnader for fremtiden. Det betyr at vi er nødt å jobbe med den politikken i et samarbeid mellom stat og kommune. Der har også staten i noen tilfeller vært med på å bidra til nettopp den byttingen av områder, for å sørge for at man i fremtiden ikke gjenoppbygger på et flomutsatt sted.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er omme, og vi går videre til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:29:29]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

De foreslåtte endringene foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Janne Sjelmo Nordås til

samferdselsministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

Spørsmålene 3 og 4, fra henholdsvis representantene Odd Omland og Heikki Eidsvoll Holmås til klima- og miljøministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Svein Roald Hansen til arbeids- og sosialministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Janne Sjelmo Nordås til samferdselsministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [11:30:04]: Mitt spørsmål går til da finansministeren:

«I sin omtale av differensiert arbeidsgiveravgift i revidert nasjonalbudsjett skriver regjeringen at det vil være aktuelt å kompensere transportsektoren gjennom infrastrukturtiltak.

Hvilke konkrete infrastrukturtiltak er det regjeringen vurderer som kompensasjon for eventuelt bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift, hva er statusen for disse prosjektene i dag, hvordan skal de finansieres, og hvilke konkrete kostnadsbesparelser beregnes for berørte transportbedrifter ved realisering av det enkelte prosjekt?»

Statsråd Siv Jensen [11:30:42]: Som det fremgår av revidert budsjett og av brev til Stortingets presidentskap, vil regjeringen legge frem en egen proposisjon om den differensierte arbeidsgiveravgiften så snart vi har fått den endelige avklaringen med ESA. Den ventes å foreligge i løpet av kort tid. Regjeringen tar derfor sikte på å legge frem proposisjonen for Stortinget 6. juni, som vi også tidligere har antydnet.

I proposisjonen kommer regjeringen til å foreslå kompenserende tiltak for de sektorene som får økt arbeidsgiveravgift. Omfanget av kompenserende tiltak skal tilsvare den avgiftsøkningen som sektorene vil få.

Min foreløpige vurdering er at de mest målrettede kompensasjonstiltakene vil være bagatellmessig støtte, nettolønnsordning for sjøfolk, kjøp av transporttjenester og infrastrukturtiltak i berørte områder. Vi utreder nå hvilke infrastrukturtiltak som vil være de mest treffsikre, og vil derfor komme tilbake til Stortinget med de konkrete forslagene i løpet av kort tid.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [11:32:02]: Jeg takker for svaret.

Er det slik at vi med sikkerhet kan slå fast at man kompenserer krone for krone?

Har næringslivet vært tett påkøblet? Det er mange, ikke minst transportbedrifter, som kommer veldig dårlig ut. Det

er mange små og mellomstore bedrifter rundt omkring i de fylkene det her er snakk om, som har varslet at de kommer veldig dårlig ut med den løsningen som nå er skissert. Har de vært involvert i arbeidet?

Statsråd Siv Jensen [11:32:39]: Som regjeringen har sagt mange ganger, er de endringene som Norge nå blir pålagt å gjøre, av en sånn karakter at det er viktig å kompensere dem fullt ut for de landsdelene og de næringene som blir berørt. Det regjeringen nå jobber med, er å kompensere mest mulig treffsikkert. Derfor går vi nå igjennom både den bagatellmessige støtten – som selvfølgelig vil være veldig hensiktsmessig for de aller minste bedriftene – og en lang rekke infrastrukturtiltak.

Vi har selvfølgelig vært i tett dialog med lokalt og regionalt næringsliv. Vi har vært i tett kontakt med lokale og regionale politikere, inkludert stortingsbenkene, for å få innspill om hva som vil oppfattes som mest treffsikkert. Jeg mener det er viktig å lytte til dem som har skoene på, og prøve å finne frem til de virkemidlene som egner seg best.

Janne Sjølmo Nordås (Sp) [11:33:38]: De infrastrukturtiltakene man vurderer fra regjeringens side, er det tiltak som ligger inne i transportplanen, er det tiltak som ligger inne i de regionale transportplanene som fylkeskommunene har gjort vedtak om, eller vurderer man andre tiltak, som ikke er skissert i planverk?

Statsråd Siv Jensen [11:33:59]: Som jeg sa i mitt første svar, er dette vurderinger regjeringen nå er helt i slutfasen av. Så jeg vil be representanten Sjølmo Nordås om å smøre seg med litt tålmodighet. Saken blir lagt frem for Stortinget 6. juni.

Spørsmål 2

Hege Haukeland Liadal (A) [11:34:30]: «I Dagbladet 8. mai sier stortingsrepresentant Ib Thomsen fra Fremskrittspartiet:

«Det er jo ikke sikkert at NRK skal være så gode på orkestre, for eksempel, slik de i dag er med kringkastingorkesteret.»

KORK er hele Norges orkester. Det at Thomsen stiller spørsmål ved NRKs drift av orkesteret, gjør at det skapes usikkerhet om KORKs fremtid.

Deler statsråden Thomsens mening om at NRK ikke skal drifte KORK, og hvilke ambisjoner har statsråden for KORK og orkestrene?»

Statsråd Thorhild Widvey [11:35:11]: Det å ha et nettverk av orkestre som formidler konserter av høy kunstnerisk kvalitet til publikum over hele landet, er viktig for denne regjeringen.

Jeg mener også at det er viktig at vi har orkestre som fungerer som spydspisser, orkestre som markerer seg internasjonalt, og som baner vei for andre. Noen orkestre kan ha spesielle oppdrag eller roller som er viktig for hele landets kulturliv.

I dag har vi to nasjonale og fire regionale orkestre. Vi har et blåseensemble i Halden. Vi har et operaorkester som er tilknyttet Den Norske Opera & Ballett. Og så har vi Kringkastingorkesteret, KORK, som er en del av NRKs virksomhet – og som ikke minst er knyttet til NRKs rolle som allmennkringkaster og formidler av norsk kultur.

NRK er gjennom NRK-plakaten forpliktet til å «holde et fast orkester som dekker et bredt repertoar fra underholdningsmusikk til symfonisk musikk».

Inntil noe annet eventuelt er foreslått og besluttet, er vedtektene uttrykk for regjeringens politikk. NRK-plakaten, som også er tatt inn i selskapets vedtekter, angir i dag rammene for NRKs samfunnsoppdrag.

Regjeringen har sagt at den i 2015 vil legge fram en bred stortingsmelding om NRK. Som ledd i arbeidet med meldingen vil jeg om kort tid legge NRK-plakaten ut på allminnelig høring. Jeg vil ha en åpen debatt om NRKs rammer og ønsker ikke på forhånd å legge noen føringer om hva jeg mener om hva NRK bør eller ikke bør befatte seg med.

Uansett vil eventuelle forslag til endringer i NRK-plakaten og vedtektene legges fram for og debatteres i Stortinget.

Hege Haukeland Liadal (A) [11:36:58]: Jeg takker for svaret.

NRK er – som også statsråden påpeker – en viktig kulturinstitusjon. KORK er i den sammenheng den største satsingen innenfor kulturområdet. Derfor vil det være en naturlig fare hvis man i en evaluering eller i en politikk har et ønske om å kutte i kultursatsingen hos NRK.

Jeg ønsker å stille et oppfølgingsspørsmål som går ut på følgende: På en skala fra 1 til 10, hvor viktig opplever statsråden det er per i dag at vår allmennkringkaster tar et kulturelt ansvar for hele landet, gjennom f.eks. KORK?

Statsråd Thorhild Widvey [11:37:47]: Jeg synes det arbeidet som NRK gjør, er svært viktig. Som jeg sa, er de forpliktet til å holde dette faste orkesteret, som skal dekke et bredt repertoar – fra underholdningsmusikk til symfonisk musikk. Vi er kjent med at det i dag er høyt utdannede mennesker som spiller i dette orkesteret. De gjør en formidabel jobb, av veldig god kvalitet.

Jeg tror ikke at jeg nå skal legge føringer for hva som skal være dekkende for det NRK skal holde på med i framtiden. Det er åpnet for en god debatt ved at vi legger plakaten ut på høring. Vi vil få god anledning til å debattere dette i Stortinget senere.

Det er ingen tvil om at NRKs orkester, KORK, holder meget høy kvalitet og gjør en veldig god jobb.

Hege Haukeland Liadal (A) [11:38:48]: Jeg takker for svaret og for – langt på vei – betryggelsen når det gjelder KORKs rolle i Kultur-Norge.

Jeg tillater meg allikevel å spørre statsråden – i forbindelse med regjeringens bruk av begrepet «frihetsreform»: Vil frihetsreformen for KORK og allmennkringkasterens rolle bli et mulig svev – eller et stup i fritt fall?

Statsråd Thorhild Widvey [11:39:27]: Det tror jeg ikke det er noe grunnlag for å spekulere om. Denne regjeringens frihetsreform dreier seg først og fremst om at vi skal få til maktspredning, vi skal få til mer mangfold.

Vi skal få til maktspredning ved at man får mer privat kapital inn i kulturlivet – som vi har hatt diskusjoner om her tidligere. Vi skal få til geografisk maktspredning ved at man rundt omkring i det ganske land får et kvalitativt godt tilbud når det gjelder musikk og orkestre. Ikke minst skal vi få til maktspredning ved at man får et godt, bredt utvalg av kvinner og menn i ulike posisjoner, slik at det ikke er en konsentrasjon av få personer som sitter med makten i de ulike kulturinstitusjonene.

Så er jeg veldig opptatt av at når vi har hatt en stortingsmelding og vedtatt de rammene og det innholdet som NRK skal drive med, så har de et styre som skal sørge for den daglige driften, sammen med den administrasjonen som sitter i NRK. Jeg er opptatt av en armlengdes avstand i så henseende.

Spørsmål 3

Fra representanten Odd Omland til klima- og miljøministeren:

«Stortinget har gjennom rovdyrforliket uttrykt at det skal sikres både bærekraftige rovviltbestander og en fortsatt aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene. Arbeiderpartiet er opptatt av konfliktdempende tiltak i problematikken beitenæringen vs. rovdyr, med bl.a. erstatningsordninger for tap til rovvilt. Forslag til ny erstatningsforskrift ligger nå på statsrådets bord.

Kan statsråden gi en orientering om status i dette arbeidet, og hvilke endringer som eventuelt planlegges?»

Spørsmål 4

Fra representanten Heikki Eidsvoll Holmås til klima- og miljøministeren:

«I brev av 26. mars 2014 advarer ESA regjeringen om at den vil kunne reise sak for EFTA-domstolen for brudd på luftkvalitetsdirektivet om ikke regjeringen legger fram en plan for å gjøre noe med den helseskadelige luftkvaliteten som finnes i flere byer, men særlig i Oslo. Så langt har ikke regjeringen vist vilje til å gjøre noe med hovedproblemet, som er biltrafikken, men prioriterer i stedet utbygging av ny inntil 14-felts E18 som vil forverre helseproblemene.

Hva svarer statsråden ESA og Oslos befolkning?»

Presidenten: Spørsmålene nr. 3 og 4 utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 5

Svein Roald Hansen (A) [11:40:50]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til næringsministeren:

«I regjeringsplattformen heter det at regjeringen vil øke

bruken av bilaterale investeringsavtaler (BITs). Nylig ble det avholdt møter mellom Nærings- og fiskeridepartementet, NGO-er og partene i arbeidslivet om dette. Den forrige regjeringen utarbeidet forslag til modellavtale for BITs, som ble sendt på bred høring. Det er viktig å sikre åpenhet om denne type avtaler, slik at de kan ha bredest mulig politisk forankring.

Vil statsråden sørge for at forslag til modeller for BITs også denne gang sendes på bred høring?»

Statsråd Monica Mæland [11:41:21]: Som det framgår av Sundvolden-plattformen, så er regjeringen opptatt av å øke bruken av bilaterale investeringsavtaler, såkalte BITs, der det er hensiktsmessig.

Hovedformålet med å inngå investeringsavtaler er å beskytte norske investeringer i utlandet, spesielt i land der det er en politisk og økonomisk ustabil situasjon, og å sikre at norske bedrifter kan konkurrere på lik linje med bedrifter fra andre land. Det er også et viktig hensyn at avtalene skal fremme investeringer i utviklingsland og bidra til økonomisk utvikling i disse landene.

Norge har ikke inngått BITs siden midten av 1990-tallet. Det har vært gjort mange forsøk på å løse de rettslige og politiske problemene som avtalene reiser, men det er sterke og beskyttelsesverdige interesser som står mot hverandre: investors behov for vern og staters rett til å regulere på eget territorium.

EU-kommisjonen har siden 2009 hatt mandat til å forhandle om investeringsbeskyttelse på vegne av medlemslandene. EU har ikke utarbeidet en modellavtale, men har satt opp en rekke målsettinger for innholdet i slike avtaler. EU forhandler nå for tiden om investeringsbeskyttelse med flere land.

I slutten av mars sendte EU et forslag til bestemmelser om investeringsbeskyttelse og investor-stat-tvisteløsning i en framtidig handels- og investeringsavtale med USA, TTIP, på offentlig høring. Fristen for denne høringen går ut i juli.

Regjeringen arbeider med et nytt mandat for bilaterale investeringsavtaler, med utgangspunkt i modellavtalen som ble sendt på alminnelig høring i januar 2008. Den overordnede målsettingen er å komme fram til en løsning som ivaretar både næringslivets behov for beskyttelse ved investeringer i utlandet og vertslandets rett til legitim myndighetsutøvelse.

Vi vet ennå ikke hvor mye det nye utkastet til mandat vil avvike fra det som var på høring i 2008, men dette er et tema som har stor offentlig interesse, og det er lenge siden høringen fant sted. Vi mener derfor det er riktig å gi alle interessenter anledning til å komme med innspill, og jeg kan bekrefte at vi vil sørge for at saken blir sendt på bred høring.

Svein Roald Hansen (A) [11:43:40]: Da takker jeg for det svaret jeg ønsket å få. Dermed er hensikten med dette spørsmålet oppnådd, nemlig også å berolige dem som har henvendt seg til oss med bekymring om at den ikke skulle bli sendt på høring. Jeg tror også de vil glede seg over statsrådets svar.

Spørsmål 6

Freddy de Ruiter (A) [11:44:17]: «16. mai traff jeg pårørende med barn som har store hjelpebehov, hjemme-hørende i Grimstad. Historiene som de fortalte meg, om liten brukermedvirkning og forståelse, mangelfullt tilbud, trusler om sanksjoner hvis de sa ifra, er skremmende. Dette er trist, men dessverre ser det ut som om det er store utfordringer på dette feltet i en god del kommuner.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre et godt og likeverdig tilbud, samt rettssikkerhet og reell brukermedvirkning i alle kommuner for brukerne og deres pårørende?»

Statsråd Bent Høie [11:44:58]: Jeg vil igjen takke representanten Freddy de Ruiter for å ta opp en viktig problemstilling og en situasjon som er veldig vanskelig for mange pårørende med barn som har store hjelpebehov. Mitt overordnede mål som helse- og omsorgsminister er å skape pasientene og brukernes helse- og omsorgstjeneste. Pårørende skal ha en viktig plass i dette arbeidet. De har erfaring og kompetanse og er ofte talspersoner for brukere som trenger hjelp til å ivareta sine interesser og behov.

Brukermedvirkning er tydelig beskrevet i lover og forskrifter. I henhold til helse- og omsorgstjenesteloven skal kommuner sørge for at virksomhetene etablerer systemer for å innhente pasienter og brukers erfaringer og synspunkter. Det er også bestemmelser i internkontrollforskriften om bruker- og pårørendeinvolvering. Reglene gir rom for å utvikle nye måter å organisere samspillet med pårørende på.

Det er et ledelsesansvar å sikre bruker- og pårørendeinnflytelsen. Ledelsen må legge til rette for at brukere og pårørende blir hørt, og sørge for at ansatte får opplæring, slik at de kan dra nytte av den ressursen som aktive brukere og pårørende representerer.

Økt brukerstyring er også et av formålene med lovfor-slaget om rett til brukerstyrt personlig assistanse, som vi fremmet for Stortinget i mai i år. Etter forslaget skal personer under 67 år med langvarige og store behov for personlig assistanse få rett til brukerstyrt personlig assistanse. Brukeren har da rollen som arbeidsleder, og organiserer den personlige assistansen ut fra egne behov. Målet med ordningen er at brukeren får et aktivt og mest mulig uavhengig liv. For regjeringen er det også viktig å bedre hverdagen for de pårørende. Rettigheten er derfor utvidet til å omfatte også støttekontakt og avlastning for familier med barn med nedsatt funksjonsevne.

Helse- og omsorgstjenestene skal utvikles gjennom reell innflytelse fra brukere og pårørende. Som jeg sa i denne salen i forrige uke, vil jeg be Helsedirektoratet om å samle kunnskap og erfaringer fra de modeller som allerede er etablert for å bedre samspillet mellom brukere og pårørende og den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og komme med konkrete forslag til virke-midler.

Jeg vil også be direktoratet vurdere forslaget om per-manente pårørende- og brukerutvalg, hvor pasienter, brukere og pårørende kan ta opp saker av felles interesse.

Freddy de Ruiter (A) [11:47:20]: Jeg er veldig glad for at statsråden erkjenner at her har vi en vei å gå sammen, og jeg er også veldig glad for at en peker på den kompetansen som pårørende og brukere har når det gjelder sine egne, sine barns og andres liv. Det som er utfordringen, bl.a. i Grimstad kommune, som jeg kjenner godt etter å ha jobbet veldig intenst med denne saken, og som pårørende og andre er veldig tydelige på, er at det mangler kompetanse, særlig på ledelsesnivå. Statsråden var også tydelig på at dette er et ledelsesansvar. Det mangler rett og slett en kompetanse på ledernivå for å ta i bruk de pårørendes kompetanse og ikke minst det å kunne møte pårørende og brukere på en mellommenneskelig og empatisk måte. Hva kan statsråden gjøre for at denne kompetansen økes i kommunene, og særlig på ledelsesnivå?

Statsråd Bent Høie [11:48:23]: Jeg kan ikke gi noen konkret vurdering av situasjonen i Grimstad, men jeg er veldig enig i representantens beskrivelse av betydningen av ledelse og kompetanse. Vi kan gjøre noe fra nasjonalt hold når det gjelder regler og lovverk, bl.a. forslag om å rettighetsfeste personlig assistanse. Men vi er også nødt til å bidra i større grad til at kommunene har den kompetansen som er nødvendig, og også har ledere som er kompetente til å gi tjenester til denne gruppen brukere, som kanskje er blant dem som det er aller viktigst at kommunene er oppmerksomme på.

I det store bildet handler regjeringens forslag om en kommunereform om dette, fordi det å skape store og robuste fagmiljøer også handler om å ha kompetanse i kommunenes organisasjon til å gi gode, høykompetente tjenester til mindre grupper og ikke bare til de store pasientgruppene.

Freddy de Ruiter (A) [11:49:29]: Jeg tror kanskje vi skal la spørsmålet om kommunereform ligge. Grimstad kommune er f.eks. en kommune med 20 000 innbyggere, som burde ha både innbyggere og volum nok til nettopp å løse den oppgaven hvis det på en måte er logikken her.

Jeg har lyst til å gå litt tilbake til det statsråden sa om at vi hadde ansvaret for utforming av lover og regler og ram-mene rundt denne virksomheten, og ta tak i én ting som jeg tror er helt avgjørende for å få disse tjenestene til å fungere bedre i kommunene, og det er forsvarlighetsbegrepet, som vi har definert i lov, og hvor vi har gitt kommunene betydelig ansvar for å utforme tjenester. Dette er nok et begrep som en del kommuner glemmer seg bak, og også et begrep som fylkesmennene har ulik tolkning av når de foretar tilsyn. Vil statsråden gå gjennom og se på hvordan dette begrepet håndteres av kommunene, og hvordan det brukes til å designe tilbud, og hvordan fylkesmennene foretar tilsyn ut fra det samme begrepet, slik at en får en ensartet og likeverdig tjeneste over hele landet?

Statsråd Bent Høie [11:50:38]: Som jeg sa, kommer jeg ikke til å kommentere Grimstad spesielt, men dette er også et generelt problem.

Når det gjelder ledelse, har vi igangsatt et program etter modell fra rektorutdanningen i skolen for å ha et til-

svarende program for ledere i helse- og omsorgssektoren i kommunene. Det tror jeg kan gi gode resultater.

Når det gjelder forsvarlighetsbegrepet, ga Stortinget, da dette ble etablert, en ganske tydelig og videre beskrivelse enn at det bare skal være forsvarlig. Når det gjelder forsvarlighetsbegrepet, skal en ikke ligge på det laveste nivået, for hvis en ligger på det laveste nivået, er risikoen for at en havner under terskelen altfor høy – så en skal ligge over det laveste nivået for forsvarlighet. Det er viktig at denne tenkningen brukes av kommunene og av fylkesmennene.

Som jeg sa, har vi bedt direktoratet om å gå gjennom våre erfaringer og se på dette. Så har vi også til vurdering en utrykningsenhet knyttet til å gå inn i de sakene der det har gått galt, for vi må også lære mer av de sakene der det har gått galt.

Spørsmål 7

Torgeir Micaelsen (A) [11:51:57]: «Cystisk fibrose er en alvorlig arvelig sykdom. Medisinsk utvikling gir bedre diagnoser, behandling og overlevelse. Nye legemidler er svært dyre.

Vil statsråden vurdere å ta initiativ overfor Stortinget til å bevilge ekstra midler til et prosjekt som inkluderer aktuelle norske barn, slik at de kan få legemidlet og vi samtidig får mer kunnskap, og vil statsråden følge opp forrige helseministers arbeid for å få på plass internasjonalt og nordisk samarbeid med hensyn til akseptable priser på nødvendige legemidler?»

Statsråd Bent Høie [11:52:32]: Cystisk fibrose er en meget alvorlig sykdom som fører til redusert livskvalitet og tapte leveår. Legemidler til behandling av cystisk fibrose kan i dag refunderes på blå resept – enten via forhåndsgodkjent refusjon eller etter søknad til HELFO.

I 2012 kom det et nytt legemiddel til behandling av denne sykdommen. Dette legemidlet er godkjent til behandling av pasienter fra seks år, som har en bestemt mutasjon av denne sykdommen. Det gjøres i dag ingen vurdering av kostnadseffektivitet når søknader om individuell refusjon behandles, men dette er for tiden til vurdering i departementet. Det betyr at alle som har søkt om individuell refusjon, og som har denne mutasjonen i dag, har fått dette legemidlet refundert. Legemidlet skal tas hele livet i tillegg til annen behandling, og koster om lag 2,5 mill. kr per pasient per år.

Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering i helsetjenesten har, som ledd i en diskusjon rundt prioriteringene av sjeldne sykdommer, vurdert helseeffekten av Kalydeco opp mot kostnadene. Flertallet konkluderte med at nytten ikke står i rimelig forhold til kostnadene. Rådet ønsker at Norheim-utvalget, som nå vurderer prioriteringskriteriene på nytt, drøfter hvor stor avstand det kan være mellom den helsegevinsten som oppstår hos en pasientgruppe som tar i bruk metodene, og det helsetapet som påføres andre pasientgrupper. Det er for tidlig å si noe om utfallet av deres arbeid.

Innenfor dagens system har vi ikke mulighet til å forhandle om prisen, men jeg kommer til å fortsette arbeidet som forrige helseminister tok initiativ til, og vil diskutere problemstillingene med mine nordiske kolleger på ministerrådsmøte i Reykjavik i juni.

Torgeir Micaelsen (A) [11:54:11]: Slik jeg oppfatter helseministeren, er løsningen for dem som trenger dette spesielle medikamentet, å søke HELFO individuelt for å få finansiering av en medisin som helsedirektøren og Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering i helsetjenesten har gått imot. Jeg antar at det da dreier seg om en ordning for individuell refusjon. Det er for så vidt positivt at det skaffes finansiering av medisinen for dem som trenger det, men jeg mener at denne saken, i stedet for å bli ordnet på denne måten, burde vært lagt fram for Stortinget, slik man f.eks. har gjort i spesielle tilfeller før – bl.a. når det gjaldt en spesiell medisin mot føflekkreft. Spesielt mener jeg dette fordi helseministeren tidligere har hatt ganske klare meninger om denne måten å løse det på, nemlig den individuelle refusjonen. Da kan det være de mest ressurssterke som får medisinen, eller at man er avhengig av en lege som må overprøve noen faglige råd for å få tilgang på medisinen.

Jeg gjentar spørsmålet: Ville det ikke vært bedre å involvere Stortinget gjennom et direkte prosjekt med egne penger, f.eks. omtalt i revidert nasjonalbudsjett eller neste års statsbudsjett?

Statsråd Bent Høie [11:55:20]: Nei, det vil ikke være nødvendig når det gjelder dette legemidlet. De pasientene som har behov for dette legemidlet, og som har den medisinske indikasjonen eller den mutasjonen av denne sykdommen som gjør at de har behov for dette konkrete legemidlet, vil få legemidlet gjennom at deres lege søker om legemidlet. Når det gjelder så små pasientgrupper og så kostbare medisiner, der det er en så tydelig medisinsk indikasjon, er dette en ordning som fungerer. Derfor er det ikke noen grunn til å fremme dette som en egen sak for Stortinget.

Så er det også viktig å si at den gangen den forrige helseminister la fram en sak for Stortinget knyttet til et konkret legemiddel for føflekkreft, var det en situasjon der det ikke var etablert noe beslutningssystem for nye kostbare metoder i spesialisthelsetjenesten. Det beslutningssystemet er nå etablert, og det betyr at en er i en helt annen situasjon enn den uklare situasjonen som en var i i fjor da en fikk ulike råd, ulike beslutninger og egentlig ikke hadde noe beslutningssystem for å innføre nye metoder.

Torgeir Micaelsen (A) [11:56:24]: Jeg takker for svaret, men jeg må bare forsikre meg om følgende: Kan helseministeren, siden det er skapt uklarhet rundt denne saken og tilgangen på disse medikamentene, garantere at alle cystisk fibrose-pasienter, som kan ha nytte av medisinen, vil få innvilget individuell refusjon? Hvordan vil han eventuelt kommunisere denne nyheten til alle aktuelle leger og til HELFO for å sikre at de følger helseministerens instruks i saken, eller garanti, og ikke de anbe-

falingene eller rådene som per dags dato gjelder? Jeg tror nesten jeg må spørre om helseministeren kan garantere dette.

Statsråd Bent Høie [11:57:11]: Jeg uttalte meg om denne saken til TV 2 i forrige uke, og da tror jeg jeg oppklarte de misforståelsene som var skapt gjennom TV 2s nyhetssendinger om at dette var en medisin som ikke var tilgjengelig for norske pasienter. Jeg oppfatter ikke at dette er et reelt problem så lenge ikke en eneste pasient, som har indikasjon for å få denne medisinen, har fått avslag. Det betyr at på samme måten som til nå, er det sann at de pasientene som har indikasjoner for å få denne medisinen, og legen søker om å få den refundert, har til nå fått refusjon. Det har ingen betydning for prioriteringsutvalgets beslutning for saksbehandlingen av disse sakene. De skal saksbehandles etter det samme regelverket.

Så vet representanten Micaelsen like godt som meg at det er ikke helseministeren som saksbehandler disse individuelle refusjonene. Det vil være en medisinsk indikasjon på at en har denne mutasjonen, at en tilhører den pasientgruppen som skal ha dette legemidlet, som vil være grunnlaget for at en får refusjon. Og tilfredsstiller en de kriteriene, finnes det ikke noen eksempler på at en ikke har fått refusjon, og det er ingen grunn til at det skal endre seg framover, heller.

Spørsmål 8

Fra representanten Svein Roald Hansen til arbeids- og sosialministeren:

«Ifølge skolioseavdelingen i Ryggforeningen i Norge har Nav siden vinteren 2013 endret praksis når det gjelder innvilgelse av pleiepenger til pårørende til nyopererte pasienter mellom 12 og 18 år. Mens dette tidligere ble innvilget, blir nå alle søknader avslått. Det er helt nødvendig at nyopererte barn og unge, også de over 12 år, får nødvendig hjelp de første 4 ukene etter operasjonen for at denne skal bli vellykket.

Vil statsråden sørge for at Nav gjenopptar sin tidligere praksis med å innvilge slike søknader?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 9

Marit Nybakk (A) [11:58:41]: Jeg har tillatt meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Ved behandlingen av siste langtidsplan for Forsvaret ble det bl.a. besluttet å flytte Generalinspektøren for Luftforsvaret til Bodø. Forsvarsministeren har informert om at dette vil skje noe senere enn forutsatt.

Hvordan vurderer statsråden status for gjennomføringen av den store og omfattende omstillingen i Luftforsvaret?»

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:59:08]: Jeg er glad for spørsmålet og for interessen for den enorme omstillinga som Luftforsvaret nå er på vei inn i.

Gjennomføringa av langtidsplanen går som forutsatt, med unntak av at vi har justert tidslinja for to tiltak. Det er en omstilling som er veldig komplisert. Det er mange parallelle prosesser og behov for nær og utstrakt koordinering. Det er, for å si det forsiktig, avgjørende at brikkene i dette store puslespillet legges på riktig tid og riktig sted.

Noe av det første jeg ba om etter at jeg tiltrådte som forsvarsminister, var å få en helhetlig gjennomgang av hva som nå er status for tiltakene i langtidsplanen som skal gjennomføres. Det vi da raskt så, var at det var nødvendig å gjøre noen justeringer av tidslinjene. Det ene var, som representanten Nybakk sier i spørsmålet, beslutningen om å utsette flyttingen av Generalinspektøren for Luftforsvaret fra Rygge til Reitan inntil hoveddelen av omstillinga er gjennomført i 2020. Egentlig skulle jo Generalinspektøren blitt flyttet i to etapper – i 2014 og 2016. Vi mente at det var en uklok beslutning fordi behovet for å ha ledelselementet samlet og ikke flytte ledelselementet samtidig som man gjør omstillingen, etter hvert ble veldig tydelig. Så vi beholder dette samlet, vi hindrer – eller bidrar i hvert fall til å hindre – kompetansetap, og vi styrker evnen til å gjennomføre selve omstillingen.

Så har vi også besluttet å videreføre Bodø som operasjonsbase for QRA med to F-16, så lenge F-16 skal ha denne rollen. Det er en løsning som vi samlet sett vurderer som bedre enn å opprette en QRA på Evenes for et par år med F-16, før vi går over på F-35. Så vedtaket om Evenes ligger helt fast, men vi går rett på F-35 på Evenes i stedet for å gå innom F-16.

Så har vi i investeringsproposisjonen, som ligger i Stortinget nå, satt av penger til bygging av skvadronsbygget på Ørland, og det er veldig viktig at vi nå kommer i gang med oppbyggingen på Ørland, sann at Ørland er klar til å ta imot de første flyene i 2017. Det ligger et viktig grep i å kraftsamle så mye som mulig på Ørland i prosessen som går framover nå, og de beslutningene vi har tatt, inkludert den med å sette i gang bygging av skvadronsbygget, vil bidra til å øke forutsigbarheten for personellet. Det kan bidra til å hindre kompetanseflukt og, ikke minst, gi en god styring og ledelse av prosessen. Jeg får både rapporter og bekrefteelser på at prosessen er godt i rute, men det er, som sagt, en stor og krevende prosess, og det betyr også at det underveis kan dukke opp ting som vi må justere eller endre. Men foreløpig tyder altså alt på at omstillinga, med de grepene vi nå har gjort, går bra. Det vil gi Forsvaret en betydelig styrket operativ evne når de nye kampflyene er på plass.

Marit Nybakk (A) [12:02:12]: Jeg tror det er riktig at man beholder QRA-en i Bodø så lenge vi har F-16. Jeg registrerer også at statsråden mener det er viktig å starte ombyggingen på Ørlandet. Det er jeg helt enig i. Jeg er helt enig i alt det der. Jeg er også enig i at det er parallelle prosesser her som man må holde i, og at dette er en veldig, veldig stor omstilling. Men det er også viktig at vi ser den i sammenheng, og jeg vil gjerne understreke at etableringen av Generalinspektøren for Luftforsvaret på Reitan, altså i

Bodø, er én brikke i det puslespillet som statsråden nevnte, men det er faktisk en viktig brikke. For det er klart at det å ha hovedbase på Ørlandet, det betyr også at Bodø skal ha Generalinspektøren, og man må være sikker på at alle impliserte er innforstått med at det er slik det blir. Også av hensyn til de ansatte vil jeg si at forutsigbarheten her er nødvendig, og da registrerer jeg at det er satt en tidsplan for dette.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:03:19]: For det første var vårt hovedhensyn, da vi gjorde den vurderingen, å hindre kompetanseflukt og å holde Luftforsvarets ledelse samlet for på den måten å bidra til at vi klarer å gjennomføre omstillinga, og at vi klarer å opprettholde den operative evnen. Da var det å utsette flyttingen det eneste vi kunne gjøre. Samtidig var vi veldig opptatt av, som representanten Nybakk også er inne på, å sette en tidsfrist for det. Det er for at alle parter skal ha en rimelig forutsigbarhet, både med tanke på hvor lenge man blir værende på Rygge, og også med tanke på når det skal bygges opp på Reitan for å kunne ta imot GIL og GILs stab. Så vi har ønsket forutsigbarhet, og vi har ønsket å styrke evnen og muligheten til både å gjennomføre omstillinga og å sørge for den operative evnen gjennom omstillinga. Det kommer til å bli en krevende oppgave for alle impliserte og for alle deler av Luftforsvaret, men vi mener vi nå har tatt grep som i alle fall skal bidra til å gjøre det enklere enn det så ut til en periode.

Marit Nybakk (A) [12:04:20]: Mens dette pågår, leser vi i Dagbladet og hører på NRK at det er bekymring for kapasiteten knyttet til Orion-flyene våre – overvåkningsflyene som opererer fra Andøya – som er viktige for situasjonsforståelsen i nordområdene, som statsråden er kjent med. Jeg har også sett oppslag med bekymring rundt den operative evnen til nettopp våre F-16-fly i Bodø og på Ørlandet.

Som statsråden er inne på, er omstillingsprosessen i Luftforsvaret krevende. Samtidig er det jo viktig at styrkeproduksjonen opprettholdes mens man gjennomfører den krevende omstillingen. Hvilke konkrete skritt vil statsråden ta for å sikre de operative kapasitetene samtidig som hun har trøkk i omstillingen?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:05:12]: Som representanten Nybakk helt riktig sier, er MPA-kapasiteten vår svært viktig. Jeg skal ikke gå inn i de operative vurderingene av hvordan vi nå tilrettelegger for at vi kan fortsette flyvningen på en god måte med Orion. Men det er helt avgjørende for oss å kunne opprettholde en kapasitet på dette området – kanskje spesielt nå med tanke på hva som skjer i våre nærområder. Så har både statssekretæren og statsministeren nylig vært på Andøya og snakket med både tillitsvalgte, ansatte og ledelsen.

Når det så gjelder F-16, har antall flytimer med F-16 vist en nedgang helt siden 2011 og lå for 2013 et godt stykke under det som var måltallet på 9 000 flytimer. Generalinspektøren for Luftforsvaret har som målsetting, og det har også Forsvarssjefen, at dette skal opp igjen på norm-

tallet på 9 000 timer i løpet av 2014. Men det har altså fra 2011 vært en nokså stor nedgang, og det har vi nå gjennomført tiltak for å rette opp.

Spørsmål 10

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:06:32]: «Størrelsen på norsk planteproduksjon avgjør matvaresikkerheten for jordbruksmatvarer. Størrelsen på jordbruksarealet og avlingene bestemmer størrelsen på planteproduksjonen.

Vil statsråden tilrettelegge økonomisk for reduksjon eller økning av norsk planteproduksjon av jordbruksmatvarer?»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:06:55]: De tre viktigste forutsetningene for matvaresikkerheten i Norge er kontinuerlig produksjon av mat, ivaretagelse av produksjonsgrunnlaget og et velfungerende handelssystem.

Norsk planteproduksjon gir et viktig bidrag til matvaresikkerheten. Gras- og fôrproduksjonen og utmarksbeiteressursene danner grunnlag for husdyrproduksjon i Norge, matkornproduksjonen danner grunnlag for norsk matmelproduksjon, og norsk produksjon av poteter, grønnsaker, frukt og bær bidrar til å dekke store deler av etterørselen etter disse produktene.

Representanten Lundteigen hevder i spørsmålet at norsk planteproduksjon avgjør matvaresikkerheten for jordbruksmatvarer. Dette er jeg ikke enig i. Norsk planteproduksjonen er viktig, men Norge har vært og vil fortsatt være avhengig av å importere viktige matvarer, innsatsfaktorer, maskiner og utstyr. Derfor er, som jeg påpekte innledningsvis, en av forutsetningene for matvaresikkerheten i Norge velfungerende handelssystem.

I dette spørsmålet – i likhet med i et spørsmål om samme tema i november i fjor – knytter representanten Lundteigen matsikkerhet til norskproduserte jordbruksmatvarer alene. Jeg mener det blir feil. Norge er i den heldige situasjonen at vi også har en stor sjømatsektor. Sammen med importmulighetene har vi derfor flere kilder til befolkningens matforsyning.

God arealproduktivitet er avgjørende for å kunne øke matproduksjonen i årene framover. Tiltak for å bedre jordkvaliteten er bl.a. viktig. Her må bøndene selv ta ansvar, men rådgivingstjenesten og forskningen har også viktige oppgaver. I statens tilbud ved årets jordbruksoppgjør, som ble oversendt Stortinget fredag i forrige uke, har vi avsatt betydelige midler til en målrettet satsing på drenering, rådgiving og forskning med formål å bidra til bedre agronomi.

Regjeringen vil at norsk planteproduksjon fortsatt skal spille en viktig rolle i vårt arbeid med matvaresikkerhet. Vi har i statens tilbud ved årets jordbruksoppgjør lagt fram et opplegg som gir muligheter for dem som vil satse framover for å øke norsk matproduksjon.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:09:02]: Spørsmålet var rimelig presist stilt. Det gjelder jordbruksmatvarer. Spøreren er fullstendig klar over at en ikke lever av brød alene;

en må også ha fisk. Men dette gjelder jordbruksmatvarer. Så får jeg som svar at en ikke er enig i problemstillingen, og da vil jeg jo si at det ikke er spesielt overraskende at det kom til brudd i årets forhandlinger, for en er altså uenig om forståelsen av matvaresikkerhet. Det er et spørsmål som raskest mulig må avklares her i salen.

Men mitt tilleggsspørsmål går da på det som var mitt konkrete spørsmål: Vil statsråden tilrettelegge økonomisk for reduksjon eller økning av norsk planteproduksjon av jordbruksmatvarer? Der går det an å svare ja eller nei.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:09:58]: Når vi diskuterer matvaresikkerhet, mener jeg det er helt naturlig at vi også implementerer det som har med fisk å gjøre, for det er en veldig stor og viktig næring for Norge.

Vi har lagt fram et tilbud som vil øke matproduksjonen i Norge. Ser vi f.eks. på svine-, kylling- og eggproduksjonen, er det tilbudet som staten har gitt, bedre enn det som var jordbrukets krav på grunn av uforandret kraftpris. Så det som er mitt svar, er at matvaresikkerhet handler om mange forskjellige ledd som vi er avhengige av for å sikre den norske befolkning den maten de skal ha.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:10:37]: I 1884 ble det innført parlamentarisme. Det ga statsråder rett til å møte i Stortinget, og det betydde også at man skulle svare på de spørsmål som ble stilt.

Jeg gjentar derfor spørsmålet for tredje gang: Vil statsråden tilrettelegge økonomisk for reduksjon eller økning av norsk planteproduksjon av jordbruksmatvarer?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:10:59]: Hvilken økonomi som er i planteproduksjonen, vil også avhenge av hvilket avlingsår som har vært. En av grunnene til at vi har hatt en nedgang i økonomien – eller hatt utfordringer innenfor kornproduksjonen, som jeg regner med at representanten sikter til – er det faktum at vi har hatt noen dårlige avlingsår. Vi får se hvordan det blir i år, men det har en stor innvirkning på selvbergingsstatistikken.

I den grad noe land har prøvd seg på 100 pst. selvforsyningsgrad, hvis det skulle være et mål, er Nord-Korea det nærmeste man kommer. Resultatet av en sann politikk taler for seg selv. Det viser at vi er avhengig av internasjonal handel for å sikre norske forbrukere de matvarene som de er avhengig av.

Spørsmål 11

Geir Pollestad (Sp) [12:12:02]: «Tall fra Budsjett-nemnda for jordbruket viser at inntektene i landbruket fra 2006 til 2014 har økt fra 162 000 til 305 500 kr/årsverk. For andre grupper har inntektene i samme periode økt fra 359 700 til 505 300 kr.

Mener statsråden at en prosentvis lik inntektsutvikling de neste årene vil øke eller redusere inntektsforskjellene mellom landbruket og andre grupper?»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:12:31]: I alle lønns- og inntektsoppgjør måles inntektsutviklingen i prosent. Det går tydelig fram både av lønnsstatistikk og rapportene fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene. Dersom en gruppe lønsmottagere tjener 80 pst. av en annen, og begge gruppene får samme prosentvise inntektsøkning de neste årene, vil den første gruppens lønn fortsatt være på 80 pst. av den andres. Tillegg utover lik prosentvis vekst med en sammenligningsgruppe vil være en nivåheving.

Når det gjelder Budsjett-nemndas tall for jordbruket, kommer i tillegg det faktum at totalalkylen er et sektorregnskap for selvstendig næringsdrivende som ikke kan brukes på samme måte som lønnsstatistikk. Det har Stortinget sluttet seg til ved behandlingen av både sentrumsregjeringens landbruks- og matmelding i 2000, og den rød-grønne regjeringens landbruks- og matmelding i 2012.

Representanten Pollestad legger i spørsmålet opp til å sammenligne inntektsnivå. Totalalkylen er ikke egnet til å måle inntektsnivå i jordbruket. Inntekten er beregnet med grunnlag i registrerte størrelser, og er et resultat av en rekke beslutninger de næringsdrivende rår over. Jordbruksoppgjørene kan bare legge rammer, og gi inntektsmuligheter, som de næringsdrivende selv må utnytte. Som private næringsdrivende har bøndene et betydelig ansvar for egen inntekt. Offentlige myndigheter kan ikke garantere for nettoinntekten så lenge inntektene måles med registrerte størrelser, uten tallfestede effektivitetskrav.

Min og regjeringens vurdering av dette er helt på linje med foregående regjeringers syn: At lik inntektsutvikling er lik utvikling målt i prosent, at tillegg utover dette er nivåheving, og at totalalkylen for jordbruket ikke er egnet til å måle inntektsnivå i jordbruket.

Geir Pollestad (Sp) [12:14:15]: Jeg opplever muligens det samme som representanten Lundteigen gjorde når det gjaldt forrige spørsmål, nemlig at det er vanskelig å få et tydelig svar. Mitt spørsmål var om inntektsutviklingen de neste årene vil øke eller redusere inntektsforskjellene. Det håper jeg at statsråden kan gi et svar på.

Staten legger i sitt tilbud til jordbruket opp til en inntektsvekst på 3,5 pst. Det betyr for jordbruket 10 700 kr, og for andre grupper 17 700 kr. Når jeg har hjulpet statsråden såpass på vei, er det da grunnlag for å si at prosentvis lik inntektsutvikling vil øke eller redusere inntektene til andre grupper?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:15:00]: Det er jo sann at man kan hevde at man ikke svarer på spørsmålet hvis man ikke er enig i svarene, og det er vel det jeg opplever her.

Det som er faktum, er at totalalkylen ikke er egnet til å måle inntektsnivå, men det er en inntektsutvikling. Jeg vil sitere fra landbruks- og matmeldingen fra Stoltenberg II-regjeringen, som representanten Pollestads parti var en del av:

«Totalalkylen gir et rimelig godt uttrykk for forskjellen i relativ inntektsutvikling mellom jordbruket og andre grupper, sett over tid. Totalalkylen er imid-

lertid av flere grunner mindre egnet til å måle absolutt inntektsnivå i jordbruket.»

Og videre:

«Konsekvensen av disse forholdene er at Totalkalkylen ikke kan benyttes til å måle inntektsnivået i jordbrukssektoren.»

Det er altså hentet fra den meldingen som din regjering la fram.

Geir Pollestad (Sp) [12:15:46]: Jeg går ut fra at statsråden mener at 17 700 kr er mer enn 10 700 kr, sånn at inntektsforskjellene øker. For den enkelte som driver med matproduksjon i Norge, er det ikke bare totaltallet som er avgjørende, fordelingen er også avgjørende.

Da er mitt spørsmål, for jeg antar vi også er enige om at inntektsveksten i statens tilbud – som det nå forhandles om et annet sted i dette huset, ettersom vi kan lese i pressen, mens statsråden står her – legger opp til 3,5 pst. i inntektsutvikling: Kan statsråden gi et anslag på hvor stor andel av årsverkene i jordbruket som vil oppleve en inntektsvekst som er høyere enn 3,5 pst., og hvor stor andel av årsverkene i jordbruket som opplever en inntektsvekst som er mindre enn 3,5 pst., basert på statens tilbud?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:16:51]: Det jeg i hvert fall kan svare på, er f.eks. hva et gjennomsnittlig melkebruk i Norge med 24 kuer vil ha av inntektsutvikling i årene som kommer. Hvis jeg ikke husker helt feil, vil de ha en inntektsutvikling på rundt 16 000 kr. Det er fordi de har to årsverk. Så er det en rekke faktorer som avgjør om man greier å hente ut de pengene. Greier man å levere de kvotene som man faktisk har, hvordan investerer man i gården, og hvordan bruker man de ressursene som man sitter på?

Det som er viktig, er å understreke at bønder er selvstendig næringsdrivende, og jeg er opptatt av at vi skal behandle dem som det. Jeg kjenner få selvstendig næringsdrivende i vårt samfunn som jobber lite, som jobber et årsverk, slik at jeg mener at det er relevant også i fortsettelsen å se på den totale inntekten og sammenligne dem med andre selvstendig næringsdrivende.

Spørsmål 12

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:18:00]: «I et intervju med NRK uttaler statsråden at regjeringa vil sette kvalitetskrav til universiteter og høyskoler, og at dette vil få betydning for den framtidige strukturen i sektoren. Institusjoner som enten forsker lite, som har få studenter på campus eller skårer lavt når det gjelder undervisningskvalitet, oppfordres til å slå seg sammen med andre.

Betyr dette at det er aktuelt for regjeringa å slå sammen eller legge ned universiteter og høyskoler med tvang?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:18:32]: Regjeringens politikk er at struktur skal følge av kvalitetskrav, ikke omvendt. Vi har sagt at vi skal legge frem en stortingsmelding om struktur i høyere utdanning våren 2015. Vi er nå i gang med en prosess hvor vi begynner med å sette tyde-

lige krav til kvalitet i utdanning og forskning, robusthet i fagmiljøene, og til kostnadseffektivitet. Deretter – i riktig rekkefølge – må vi se på hvordan landskapet må se ut for at institusjonene våre skal kunne leve opp til de kravene.

Det er veldig mye som er bra i norsk høyere utdanningssektor, og vi har mye å være stolte over. Men vi har også noen områder hvor vi må bli bedre. Vi ser tydelig at det er en del institusjoner som scorer lavt og har lave resultater på flere kvalitetsindikatorer. Spørsmålet er da om disse institusjonene leverer den kvaliteten på utdanning og forskning som vi er avhengige av.

Resultatene fra tilstandsrapporten om høyere utdanning viser behovet for en grundig gjennomgang av strukturen av universiteter og høyskoler, slik at vi kan være trygge på at studietilbud over hele landet er forankret i robuste fagmiljøer og holder høy kvalitet. Jeg er også opptatt av at de store UH-institusjonene skal være ressurseffektive.

En reduksjon i antall institusjoner vil kunne gjøre det lettere å dimensjonere studietilbud i tråd med behov, uten at det nødvendigvis vil være det samme som at studiesteder skal forsvinne.

Stortingsmeldingen må drøfte hvordan struktur innvirker på institusjonenes forutsetninger for å sikre sterke og profilerte fagmiljøer med internasjonal slagkraft og konkurranseevne, som leverer utdanning og driver forskning som samlet møter samfunnets kompetansebehov.

Regjeringen og samfunns- og næringsliv har store forventninger og ambisjoner for universiteter og høyskoler. Sektoren har et viktig samfunnsoppdrag med å fremskaffe den kompetansen samfunnet trenger. Universiteter og høyskoler har vide fullmakter til å dimensjonere sine studietilbud og til å opprette og nedlegge studier.

Vi er, i den fasen vi er i nå, opptatt av god dialog og forankring i universitets- og høyskolesektoren for å skape en felles forståelse av problemene, utfordringene og mulighetene. Derfor legger vi opp til dialog med og innspill fra ulike interessenter.

Representanten Tingelstad Wøien viser til lanseringskonferansen og kommentarene på den – det var ved lanseringen av Forskningsbarometeret og Tilstandsrapporten og i et påfølgende intervju med NRK at jeg var veldig tydelig på at institusjonene må foreta en grundig selvevaluering av alle deler av virksomheten, som et ledd i den kommende dialogen om den fremtidige universitets- og høyskolesektoren. Institusjonenes gjennomgang for å kartlegge sine styrker og svakheter er viktig med tanke på å orientere seg mot mulige fusjonspartnere.

Aller helst ønsker jeg selvfølgelig at universiteter og høyskoler selv tar ansvar for å konsolidere og bygge mer solide fagmiljøer, og derfor er det på det nåværende tidspunkt for tidlig å forskuttere utfallet av den kommende dialogen. Det er dermed også for tidlig å si noe om hvorvidt tvang kan være aktuelt.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:21:35]: Jeg setter pris på at statsråden sier at en skal ha kvalitet, og at en ønsker å komme fram til nye kvalitetsindikatorer – slik som jeg forstår statsråden i hvert fall – før en ser på hva slags

struktur det vil gi. Det har også vært min intensjon, at det er det viktigste først.

Så nevnte statsråden ordene «robusthet» og «robust» i fagmiljøene – to ganger – i sitt innlegg. Jeg lurer på om statsråden nå kunne utdype litt hva han legger i dette med robusthet? Det er slik at fra innlandet vet vi at Evenstad er en campus under Høgskolen i Hedmark, som vi vet er verdensledende innenfor sitt felt. Vi vet at Høgskolen i Gjøvik også er verdensledende innenfor sitt felt. De inngår nå et samarbeid med Høgskolen i Lillehammer om NCE på Raufoss.

Jeg bare lurer på: Hva er det statsråden da tenker at de to høgskolene eventuelt kan oppnå av merverdi ved å slå seg sammen, annet enn at de mister en rektor? Jeg har lyst til å høre litt hva statsråden legger i kvalitetsindikatorer og robusthet.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:22:41]: Det er jo slik at det er fullt mulig å slå sammen to gode institusjoner og få en dårligere institusjon, og det er heller ikke noen mangel på eksempler på det fra det offentlige Norge og andre steder.

Det er heller ikke slik at størst alltid er bedre. Jeg vil bare ta et eksempel fra økonomiutdanningen i Norge. NHH i Bergen er regnet som en av våre beste økonomi-institusjoner. Det er jo ikke nødvendigvis vår største økonomi-institusjon. Det er heller ikke gitt at man ethvert sted i Norge vil få en bedre institusjon ved å slå sammen.

Men så har vi også gode eksempler på det motsatte. Da Høgskolen i Finnmark gikk sammen med Universitetet i Tromsø, løftet nok det kvaliteten på Høgskolen i Finnmark, og det gjorde at Universitetet i Tromsø også fikk gode muligheter.

Jeg kjenner godt til Evenstad. Evenstad er jo et veldig spesielt, helt unikt tilbud i landet. Det har lange tradisjoner og lange røtter. Det er et helt unikt tilbud i landet, og er selvfølgelig gode på det.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:23:44]: Jeg tror statsråden har et godt poeng der – alle høgskoler og alle campuser bør være unike innenfor sitt. Det vet vi at Høgskolen i Lillehammer er, særlig når det gjelder film, vi vet at Høgskolen i Gjøvik er det innenfor informasjonssikkerhet, vi vet at Evenstad er det – og også NHH, som statsråden nevnte. Så jeg håper at statsråden vil legge vekt på det når han skal legge fram den nye stortingsmeldingen – det å finne fram til det unike ved hver enkelt institusjon – for det vil være en utfordring å balansere det som er unikt, med det som er behovet i de ulike regionene.

Så er det også slik at når en skal se på muligheten for å legge ned eller slå sammen, har de gamle distriktshøgskolene, som de var før, en rolle utover bare å være en kunnskapsinstitusjon i det området som de virker. Vi vet at mange av de studentene som går på skolen, og som blir igjen etterpå, også har en stor funksjon for øvrig i det distriktet som de hører til.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:24:46]: Det er mange gode poenger her.

Jeg har også lyst til å si at det er viktig å ha en desentralisert universitets- og høyskolesektor, men det behøver

ikke å bety at vi organiserer oss på akkurat samme måte som i dag, både fordi det er forskjell på antall institusjoner og antall studiesteder – det er en viktig forskjell – og fordi det kan være vel så viktig for desentraliseringen at man bygger opp sterke, regionale sentre. Det er det første.

Det andre er at jeg er veldig enig i at man burde tenke: Hva er våre styrker? Så må man selvfølgelig – til en viss grad – ha f.eks. en lærerutdanning og helsepersonellutdanning over hele landet. Det er en viktig del av det. Men det at man tenker gjennom f.eks. hvordan vi kan spisse oss enda mer på det vi virkelig er gode på, som man har vært flink til i innlandsfylkene, dyrke det videre og kanskje prioritere noe annet ned, tror jeg er en god idé. Det tror jeg man også i innlandsfylkene skal se på – ikke minst hvis man ønsker et universitet – hvordan man kan samarbeide tettere.

Spørsmål 13

Rasmus Hansson (MDG) [12:26:01]: Her var det jo ikke så folksomt, men jeg setter likevel pris på at statsråden tar imot følgende spørsmål:

«I juni d.å. skal Sogn og Fjordane fylkesting avgjøre videre drift eller nedlegging av Sogn Jord- og Hagebrukskule. Skolen og ressursenteret i Aurland utdanner agromoner i økologisk landbruk fra hele Norge og utlandet, og gir etterutdanning til bønder og lærere. Også Kompetansenavet Vest har unike prosjekter her. 11–12 mill. kr av det kortsiktige investeringsbehovet mangler nå for å kunne fortsette driften.

Vil statsråden ta initiativ til en felles investeringsplan som bevarer skolen og det unike kompetansemiljøet?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:26:46]: Statsråden kommer når Stortinget kaller – det skulle bare mangle. For det andre er det vel ikke bare kvantiteten, men også kvaliteten på de tilstedeværende som er viktig.

Det er slik at Sogn Jord- og Hagebrukskule har et landslinjetilbud på Vg2 og Vg3 i økologisk landbruk. Jeg har hatt et møte med dem også for å diskutere denne saken. De får, som en landslinje, statlig tilskudd til drift av landslinjen.

Investeringer i skolebygg er fylkeskommunens ansvar, også for landslinjer. Det er altså ikke slik at staten eier landslinjene, det er slik at staten gir et ekstra tilskudd fordi det er åpent for søkning fra hele landet. Men skolebygget er fortsatt fylkets ansvar, slik som alle andre skolebygg i hele Norge. Derfor ville det være veldig spesielt om Kunnskapsdepartementet gikk inn med midler til én fylkeskommune for investeringer i skolebygg. Det ville jo være en veldig klar forskjellsbehandling av dette ene skolebygget, denne ene fylkeskommunen, sammenlignet med alle andre skolebygg i hele Norge, herunder skolebyggene i representantens eget hjemfylke.

I tilknytning til Sogn Jord- og Hagebrukskule drives det kompetansesentervirksomhet på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet, i tillegg til en rekke andre aktiviteter som heller ikke omfattes av Kunnskapsdepartementet.

mentets ansvarsområde. Jeg mener derfor at det ikke er naturlig at jeg tar et initiativ til en felles investeringsplan for denne skolen.

Rasmus Hansson (MDG) [12:28:12]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er jo oppmuntrende at han faktisk har engasjert seg direkte i en dialog med denne skolen.

Nå er status at fylkeskommunen allerede har garantert for 26 mill. kr av det kortsiktige investeringsbehovet, og Aurland kommune har garantert for 5 mill. kr, så det mangler altså 12 mill. kr. Dette er ikke noen hvilken som helst linje. Det er en unik linje i Norge, og den utdanner folk innenfor et fagfelt som helt åpenbart har et betydelig framtidsbehov.

Så har jo regjeringen kommet i skade for å foreslå et jordbruksoppgjør som gjør dramatiske kutt på miljøinnsatsen innenfor jordbruksavtalen, så dette kommer på en måte på toppen, dersom det skulle gå gærent i denne saken.

Spørsmålet er da: Vil statsråden følge opp denne saken overfor landbruksministeren, eventuelt også miljøministeren, for å bidra direkte eller indirekte til at vi faktisk får en løsning som bevarer denne linja?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:29:19]: Vi diskuterer jo kontinuerlig saker som går på tvers av de forskjellige departementene, og det er selvfølgelig også slik at vi er interessert i å få innspill og ha møter med dem som treffer oss. Vi har mange engasjerte representanter i regjeringspartiene på Stortinget, som også sørger for at det skjer.

Men så synes jeg det er viktig å holde litt orden her. Det er nettopp fordi dette er et viktig og unikt tilbud at vi gir dem statsstøtte. Det er kun landslinjene som får det, de får direkte støtte over statsbudsjettet. Det får ikke vanlige videregående skoler. Så allerede der ligger det en anerkjennelse fra statens side om at dette er et spesielt tilbud, som vi ønsker å opprettholde.

Men byggene er fylkeskommunens ansvar. Jeg synes det blir litt spesielt og urettferdig overfor de andre hvis man plutselig skal gå inn i ett eneste bygg i ett fylke og gi et spesielt tilskudd der, mens alle de andre landslinjene – for ikke å snakke om alle de andre videregående skolene, hvor det også er behov for investeringer – får null kroner.

Rasmus Hansson (MDG) [12:30:26]: Jeg har ikke flere spørsmål.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r. 3 [12:30:30]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.31.
